

Biz bazar iqtisadiyyatını vergi yolu ilə tənzimləməliyik.

Heydər ƏLİYEV

Vergilər

№ 16 (756) ■ 29 aprel 2015

www.vergiler.az

Qiyməti: 40 qəp.

«Bakı-2015» ilk Avropa Oyunlarının məşəli yandırıldı

Azərbaycanın dövlət başçısı, Milli Olimpiya Komitəsinin prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edib

Azərbaycanın və dünyanın idman tarixində əlamətdar hadisə baş verib. Bakıda birinci Avropa Oyunlarının məşəli alovlandırılıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev, xanımı, birinci Avropa Oyunları Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyeva, ailə üzvləri və Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikki mərasimdə iştirak ediblər.

Aprin 26-sı ilk Avropa Oyunlarının həyəcanının başlanğıc günü kimi tarixə düşür. Olimpiya ənənəsinə uyğun olaraq, estafet qədim od məbədi olan Atəşgahdan başlayıb. Birinci Avropa Oyunlarının məşəli 47 gün ərzində Azərbaycanın hər bir guşəsinə gəzib-dolaşaraq, Oyunların açılış mərasimində Bakı Olimpiya Stadionuna gətiriləcək.

Mərasimdə çıxış edən Prezident İlham Əliyev bildirdi ki, Avropa Oyunlarının Azərbaycanda keçirilməsi haqqında qərarın qəbul edilməsi tarixi bir qərar idi. Çünki başqa qitə oyunlarından fərqli olaraq, Avropada Oyunlar heç vaxt keçirilməmişdir: «Bu,

Azərbaycana Avropa Olimpiya ailəsi tərəfindən göstərilmiş böyük etimad idi. Bu qərara görə Avropa Olimpiya Komitəsinə və onun prezidenti cənab Patrik Hikkiyə Azərbaycan xalqı adından minnətdarlığımı bildirmək istəyirəm. Bu qərar bizi çox sevindirdi, Azərbaycan

xalqını sevindirdi. Bu, bizim üçün həm böyük şərəf, həm də böyük məsuliyyətdir. Vaxtımız məhduddur. Ona görə biz dərhal işə başladırıq, Təşkilat Komitəsi yaradıldı. Bu müddət ərzində Təşkilat Komitəsi çox fəal və böyük uğurla işlədi. Bu gün artıq Azər-

baycan və Bakı şəhəri bu Oyunların keçirilməsi üçün tam hazırdır».

Dövlətimizin başçısı bildirdi ki, beynəlxalq yarışların keçirilməsi üçün bizim kifayət qədər geniş təcrübəmiz var. Son illər ərzində Azərbaycanda çoxsaylı dünya və Avropa çempionatları keçirilib:

«Azərbaycanın sürətli iqtisadi inkişafı əlbəttə ki, bu qərarın qəbulunda öz rolunu oynamışdır. Hesab edirəm, önəmli məsələ ondan ibarətdir ki, Azərbaycan əhalisi bu qərarı böyük sevincə və qürur hissi ilə qarşılamışdır. Beləliklə, bu gün biz tam məsuliyyətlə deyə bilərik ki, iki il yarım ərzində görülmüş işlər ən yüksək səviyyədədir. Əminəm ki, biz bu gözəl idman bayramını yüksək səviyyədə keçirəcəyik».

Azərbaycan Prezidenti iki ildən sonra Bakıda İslam Həmrəyliyi Oyunlarının keçiriləcəyini və bu idman bayramının ölkəmizin dünyada oynadığı nadir rolunu əyani şəkildə ifadə etdiyini diqqətə çatdırıb: «Azərbaycan əsrlər boyu yaşaması, bir ailə kimi yaşaması nadir təcrübədir. Beləliklə, Azərbaycan Avropa ilə Asiyayı, sivilizasiyaları birləşdirir, qarşılıqlı anlaşmanın bərqərar olması üçün səylərini göstərməkdədir».

Daha sonra Prezident İlham Əli-

yev ilk Avropa Oyunlarının Təşkilat Komitəsinin sədri Mehriban Əliyevanın və Avropa Olimpiya Komitəsinin prezidenti Patrik Hikkinin müşayiəti ilə Oyunların məşəli alovlandırılıb. Dövlətimizin başçısı məşəli «Bakı-2015» Avropa Oyunlarının ilk məşəlsisi, Olimpiya çempionu Rəfiqə Şabanova-ya verib. Beləliklə də birinci Avropa Oyunlarının məşəlinin sayə-həti başlayıb. Estafetə 1000 nəfərdən çox məşəli cəlb olunub və hər regionda «Alov festivalı»nın keçirilməsi nəzərdə tutulub. Məşəl yer üstündə avtobus, funikulyor, velosiped, yer altında Bakı metrosu, suda qayıq, havada isə təyyarə ilə daşınacaq. Məşəl iyunun 8-də paytaxtdakı idman arenalında, 9-da isə İçərişəhərdə gözdürüləcək. İyunun 10-u məşəl proqramının son günü olacaq və Bakıya gətirilənədək təxminən 5500 kilometr məsafə qət edəcək. 660 millimetr hündürlüyü olan məşəlin gövdəsi «Bakı-2015» brendində yer alan nar ağacını xatırladır. Alovu qoruyan mis başlıq da nar formasındadır. Onun 50 çəyirdəyi Oyunlarda iştirak edən ölkələrin sayını təmsil edir.

Çanaqqala zəfəri - dostluğun, sevginin və sülhün örnəyi

Aprin 24-də Türkiyədə Çanaqqala zəfərinin 100 illiyi münasibətilə təntənəli mərasim təşkil olunub. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev mərasimdə iştirak edib. Təntənəli mərasimə 21 dövlətin başçısı, 70-dən çox ölkədən rəsmi şəxslər, beynəlxalq 21 dövlətin başçısı, 70-dən çox ölkədən rəsmi şəxslər, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri qatılıblar.

Mərasim Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın «Mehmetçik» abidəsinin önünə xatirə əklili qoyması ilə başlayıb. Britaniya taxt-tacının vələhədi, Uels şahzadəsi Çarlz isə abidənin önünə ittifaq dövlətləri adından çələng qoyub. Çanaqqala savaşlarında həlak olanların xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad olunduqdan sonra yaylım atəşləri açılıb. Türkiyə Respublikasının dövlət himninin sədalari altında türk bayrağı səmada dalğalanıb. Çanaqqala savaşlarında həlak olanların ruhuna Qurani-Kərimdən ayə oxunub.

Sonra Türkiyə Diyanət İşləri başqanı Mehmet Görmez Çanaqqalada şəhid olanların ruhuna dua oxuyub, bəşəriyyətə sülh və qardaşlıq arzularını çatdırıb. Xristian din xadimi də savaşda həlak olanların ruhuna dua edib.

İttifaq dövlətləri adından çıxış edən şahzadə Çarlz Çanaqqala savaşında bir çox millətlərin nümayəndələrinin iştirak etdiyini vurğulayıb. 1915-ci ildə baş verən bu döyüşdə minlərlə insanın öz ailə və doğmalarını geridə qoyaraq buradakı dəhşətlərə sinə gərdiyini, sayızsız qəhrəmanlıq nümunələri göstərdiklərini deyən Uels şahzadəsi bu

savaşın tarixə alicənab savaş kimi düşdüyünü diqqətə çatdırıb, Çanaqqala döyüşünün dünya miqyasında ciddi dəyişikliklərə səbəb olduğunu bildirərək, nifrət və dözümsüzlüyü aradan qaldırmaq üçün bundan sonra da bütün insanların üzünə ciddi vəzifələrin və məsuliyyətin düşdüyünü vurğulayıb.

Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan çıxışında bildirdi ki, mərasimin keçirildiyi Gəlibolu yarımadası Birinci Dünya müharibəsinin ən vacib cəbhələrindən biri olub. «Çanaqqalada yaşanan savaş türklərin və bu müharibədə iştirak edən millətlərin taleyini müəyyən etdi», - deyən Ərdoğan bildirdi ki, bizim üçün Çanaqqala zəfər rəmzidir, eyni zamanda, itkilərimiz baxımından bir hüzn ifadəsidir: «Bu torpaqlarda yüzlərlə gəncin gələcəyi dəfn olunub. İndi dünyanın əmin-amanlığa böyük ehtiyacı var, yer üzündə sülhün bərqərar olması üçün bütün dövlətlər əllərindən gələni etməlidirlər. Gələcək nəsillər Çanaq-

qalada öldürülən müqəddəs amalları qoruyub saxlayıb. Çanaqqala dostluğun, sevginin və sülhün örnəyinə çevrilməlidir».

Sonra dünyanın müxtəlif ölkələrindən olan, fərqli dillərdə danışan uşaqlardan təşkil edilən xorun ifasında türk, fransız və ingilis dillərində «Sülhün səsi nəğməsi» oxunub. Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin «Mehteran» orkestri də öz çıxışlarını nümayiş etdirib.

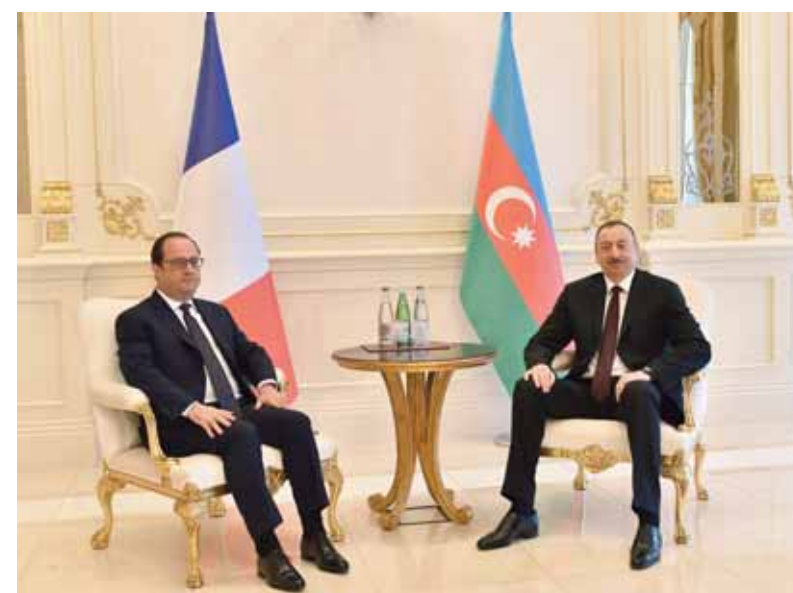
Daha sonra Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin bölükləri də daxil olmaqla ittifaq dövlətlərinin hərbi birliklərinin fəxri keçidi olub. Dövlət başçıları Çanaqqala döyüşlərində həlak olan əsgərlərin məzarlarını ziyarət etdikdən sonra «Mehmetçik» abidəsinin önündə «Şəhidlik dəftəri»ni imzalayıblar.

Mərasimin ən maraqlı anlarından biri də Türkiyə, İngiltərə, Fransa, Avstraliya və Yeni Zelandiya hərbi gəmilərinin bərqərar olması üçün bütün dövlətlər «Türk yıldızları» səmada nümunəvi manevrlər ediblər.

Fransa Respublikası Prezidentinin Azərbaycana səfəri

Aprin 25-də ölkəmizdə işğar səfərə gələn Fransa Respublikasının Prezidenti Fransua Ollandla Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin görüşü olub.

Görüşdə ölkələrimiz arasında ikitərəfli münasibətlərin hazırkı səviyyəsindən məmnunluq ifadə olunub, əlaqələrimizin dinamik inkişaf etdiyini bildirilib, son illərdə dövlət başçıların qarşılıqlı səfərlərinin ikitərəfli münasibətlərin daha da inkişafına təkan verdiyi vurğulanıb. Söhbət zamanı tərəflərin ikitərəfli əlaqələrin daha da genişlənməsində maraqlı olduğu bildirilib və bunun üçün böyük imkanların mövcudluğu qeyd edilib. Görüşdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli istiqamətində danışıqların son vəziyyəti ilə bağlı geniş fikir mübadiləsi aparılıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Fransa Prezi-

denti Fransua Ollandın münaqişənin həlli istiqamətində göstərdiyi fəallıqdan məmnunluğunu ifadə edib. Söhbət zamanı, həmçinin, regional, beynəlxalq və qarşılıqlı maraqlı doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

Səfər çərçivəsində Prezident

İlham Əliyevin və Prezident Fransua Ollandın iştirakı ilə «Azərbaycan Respublikasının təhsil naziri ilə Fransa Respublikasının milli təhsil, ali təhsil və tədqiqat naziri arasında Azərbaycan-Fransız Universitetinə dair Niyyyət Məktubu» imzalanıb.

III Qlobal Bakı Forumu işə başlayıb

Aprin 28-də Azərbaycanın paytaxtında III Qlobal Bakı Forumu öz işinə başlayıb. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Forumun rəsmi açılış mərasimində iştirak edib.

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin dəstəyi, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin təşkilatçılığı ilə keçirilən Forum «Yeni dünya düzənində etimadın yaradılması» mövzusunda həsr olunub.

Forumu Misirin İsgəndəriyyə Kitabxanasının direktoru, Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri İsmail Serageldin açıb. Dövlətimizin başçısı mərasimdə nitq söyləyib.

Sonra Bolqarıstanın Prezidenti Rosen Plevneliev, Makedoniyanın Prezidenti George İvanov, Mal-

tanın Baş naziri Cozef Muskat çıxış ediblər. Forumda Almaniyanın Kansleri Angela Merkelin, Böyük Britaniyanın Baş naziri Devid Kameronun, BMT-nin sabiq baş katibi Butros Butros-Qalının, ABŞ-ın keçmiş dövlət katibi Henri Kissincerin mürciətləri dinlənilib. Daha sonra Latviyanın sabiq Prezidenti və Nizami Gəncəvi Beynəlxalq Mərkəzinin həmsədri Vayra Vike-Freyberqa çıxış edib.

Forumda dünyanı narahat edən məsələlər - etnik və digər zəmində baş verən münaqişələr, terror təhdidləri, demokratiyanın inkişafı, təhsil, ekologiya, enerji təhlükəsizliyi, dinlərarası dialoq, sülhün qorunmasında qadınların rolu və bir sıra qlobal problemlər geniş müzakirə ediləcək, onların həlli yollarının tapılması istiqamətində müzakirələr aparılacaq.

2 Bəyannamələrin təkmilləşdirilməsi vergi ödənişlərini asanlaşdırır

3 Əsas məqsəd dövlət maliyyə inzibətçiliğinin gücləndirilməsi və hesabatlılığın artırılmasıdır

4 Mənfəət vergisinin ödəyiciləri olan hüquqi şəxslərin vergi öhdəlikləri

5 Azərbaycanda güclü sahibkarlar təbəqəsi formalaşır

Nöqsan və pozuntular təhlil edilir

Vergilər Nazirliyinin Daxili təhlükəsizlik Baş İdarəsinin təşkil etdiyi təlim «Daxili nəzarət tədbirləri nəticəsində vergi orqanı əməkdaşlarının xidməti vəzifələrinin icrasında aşkar olunan nöqsan və pozuntular» mövzusunda həsr edilmişdir.

Vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin peşə hazırlığının təkmilləşdirilməsi məqsədi daşıyan təlim zamanı nazirliyin daxili nəzarət prosedurları, həmin prosedurların xidməti fəaliyyətdə tət-

biqi, struktur bölmələrin əməkdaşları tərəfindən funksional fəaliyyət sahələri üzrə vəzifələrin icrası zamanı yol verilmiş nöqsan və pozuntular, vergi ödəyicilərinin hüquqlarının pozulmasına səbəb olan amillər, mövcud nöqsanların yaranma səbəblərinin aradan qaldırılması yolları və bu sahədə funksional nəzarətin gücləndirilməsinin vacibliyi iştirakçıların nəzərinə çatdırılmış, mövzu ilə bağlı müzakirələr aparılmış və ortaya çıxan suallar cavablandırılmışdır.

Əməkdaşlar sərişələrini artırırlar

Vergilər Nazirliyinin Bakı şəhəri, Mirəli Qaşqay 56 ünvanında yerləşən Vergi ödəyicilərinə xidmət mərkəzində «Xidmət mərkəzlərində növbə və səsizmə avadanlıqlarından istifadə, xidmətlərin qeydiyyatı və əsas fəaliyyət göstəricilərinin təbii» mövzusunda növbəti təlim keçilmişdir.

Nazirliyin Vergi ödəyicilərinə xidmət Baş İdarəsi tərəfindən təşkil olunan tədbirdə müxtəlif yerlərdə fəaliyyət göstərən xidmət mərkəzlərinin əməkdaşlarına növbə və səsizmə avadanlıqlarından istifadə qaydaları, göstərilən xidmətlərin qeydiyyatı zamanı rast gəlinən

səhvlər, növbə və qeydiyyat avadanlıqlarından istifadə edilməklə hesabların əldə edilməsi və əsas fəaliyyət göstəricilərinin hesablanması haqda ətraflı mə-

lumat verilmiş, nəzəri biliklərinin təbii qəbulu praktikə məşğələləri aparılmışdır. Təlim prosesində iştirakçıların maraqlandıran suallar cavablandırılmışdır.

Bəyannamələrin təkmilləşdirilməsi vergi ödənişlərini asanlaşdırır

Son bir neçə ildə ölkəmizdə vergi bəyannamələrinin vergi orqanına təqdim edilməsi prosesi təkmilləşdirilmiş, vergi ödəyicilərinə bəyannamələrin elektron daşıyıcıları vasitəsilə birbaşa təqdim edilməsi imkanı yaradılmışdır.

Vergi ödəyicilərinə göstərilən elektron xidmətlərin genişləndirilməsi fonunda vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün sərf edilən vaxt azaldılması, ödəniş prosesinin asanlaşdırılması sahibkarlıq fəaliyyətinə və bütöe daxil olmalarına müsbət təsir göstərən vacib amillərdir.

Beynəlxalq təcrübədə vergi öhdəliklərinin yerinə yetirilməsi üçün sərf edilən vaxt göstəricisinə 3 əsas vergi növü - mən-

əksperlər tərəfindən bu öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün sərf edilən vaxt hesablanmış və üç fəaliyyətin - vergi bəyannamələrinin hazırlanmasının, təqdim edilməsinin və vergilərin ödənilməsinin təhlili aparılmışdır. Bu təhlillər göstərmişdir ki, OECD-yə üzv olan ölkələrdə və G8 ölkələrində bu göstərici daha azdır. Bu sahədə vergi ödəyicilərinin ödəmə sistemində tam etibar etmələri, məlumatların məxfiliyinin qorunması vacib amillər kimi götürülür. Artıq Azərbaycanda da bununla bağlı qanunvericilik bazası formalaşmaqdadır. Son illər elektron imzanın tətbiqinə dair qayda və qanunların qəbulu konkret addımların atılmasına yol açmışdır. ƏDV üzrə ödənişlərin elektron qaydada İnternet Vergi

xidmətlərin inkişafı Konsepsiyasına uyğun olaraq, bu ilin sonunadək qeyd olunan məsələlərlə bağlı əksər işlərin yekunlaşdırılması nəzərdə tutulur. Proses «Vergi sisteminin inkişafı Strategiyası» çərçivəsində müntəzəm xarakter almışdır və gələcəkdə Vergilər Nazirliyi tərəfindən bəyannamələrin hazırlanmasının təkmilləşdirilməsi, onların təqdim edilməsinin asanlaşdırılması istiqamətində işlər davam etdiriləcək. Çünki vergi bəyannamələrinin hazırlanmasının sadələşdirilməsi və sərf edilən vaxtın azaldılması məqsədilə müəyyən əlavə təkmilləşdirilmələrin aparılmasına ehtiyac hiss olunur. Bu ehtiyacın aradan qaldırılması məqsədilə bir sıra əlavə layihələrin həyata keçirilməsi, eləcə də vergi inzi-

batçılığının inkişafı, korrupsiya risklərinin azaldılması və şəffaflığın təmin edilməsi istiqamətində işlərin davam etdirilməsi planlaşdırılır:

- vergi bəyannamələrinin daha da sadələşdirilməsi, universallaşdırılması;
- bəyannamələrlə yanaşı, vergi ödəyicilərinin fəaliyyəti ilə bağlı digər zəruri sənədlərin elektron daşıyıcıları vasitəsilə təqdim edilməsinin kütülviləşdirilməsi;
- bəyannamələrin qəbulu və emalı, bəyannamələrdə vergidən yayınma riskinin müəyyən edilməsi proseslərinin avtomatlaşdırılması;
- vergilərin və büdcəyə digər ödənişlərin elektron ödəmə sisteminin təşkili.

Rəşad SADIQOV

BƏYANNAMƏ		Hesabat dövrü üzrə	
Hesabat dövrü	Hesabat dövrü üzrə	Hesabat dövrü üzrə	Hesabat dövrü üzrə
Hesabat dövrü	Hesabat dövrü üzrə	Hesabat dövrü üzrə	Hesabat dövrü üzrə
1900	18000	2000	

fəot (korporativ gəlir) vergisi, ƏDV (və ya satışdan vergi) və əməkhaqqından vergilər (sosial sığorta müavinətləri də daxil olmaqla) üzrə vergi bəyannamələrinin hazırlanması, təqdim edilməsi və vergilərin ödənilməsi (və ya mənbədə tutulması) üçün sərf edilən vaxt daxildir.

Dünya Bankının «Doing Business» hesabatını hazırlayan

İdarəsi vasitəsi ilə aparılması təcrübəsi göstərir ki, digər ödənişlərin də elektron qaydada və ya hər hansı avtomatik ödəmə sistemi formasında təşkili öhdəliklərin yerinə yetirilməsi üçün sərf edilən vaxtın azalmasına, büdcə daxil olmalarının intensivliyinə kömək edir.

Vergi orqanları tərəfindən «Vergi ödəyicilərinə göstərilən

Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi günü qeyd olunub

Aprelin 27-də Vergilər Nazirliyinin Birləşmiş Həmkarlar İttifaqı Komitəsinin (BHİK) təşkilatçılığı ilə 28 Aprel - Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi günü ilə əlaqədar tədbir keçirilib.

Tədbirdə çıxış edən BHİK-in sədri Məmməd Məmmədov bildirdi ki, işçilərin sağlam və təhlükəsiz əmək şəraitinin təşkili bütün dünyada aktual problemlərdən biridir. Beynəlxalq Əmək Təşkilatının (BƏT) məlumatına görə, dünyada hər il istehsalatda təxminən 270 milyon bədbəxt hadisə baş verir ki, bu hadisələr nəticəsində milyonlarla insan həlak olur, yaxud sağlamlığını itirir. 160 milyon in-

san isə əmək fəaliyyəti zamanı dü- çar olduğu peşə xəstəliyindən əziyyət çəkir. Bu səbəbdən də BƏT tərəfindən hər il aprelin 28-i bütün dünyada Əməyin mühafizəsi günü kimi qeyd edilir.

Tədbirdə iştirak edən Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin Dövlət Əmək Müfəttişliyi Xidmətinin (DƏMX) əməkdaşı Etibar Abiyevin sözlərinə görə, Azərbaycanda əməyin mühafizəsi ilə bağlı vətəndaşların əmək hüquqlarının təmin olunmasına dövlət nəzarətini həyata keçirən qurum kimi 1997-ci ildən fəaliyyətə başlayan DƏMX tərəfindən indiyədək iş yerlərində əmək qanunvericiliyinin tətbiqinə dövlət nəzarəti-

nin gücləndirilməsi istiqamətində məqsədyönlü tədbirlər həyata keçirilib, bunun sayəsində işçilərin əmək hüquqlarının təminatında müsbət dönüş yaradılıb. Əsas uğurlardan biri əmək müqavilələrinin elektron informasiya sistemində daxil edilməsi və qeyd alınmasıdır.

Məlumat üçün xatırladaq ki, Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi

si gününün qeyd edilməsinə Amerika Birləşmiş Ştatları və Kanada zəhmətkeşlərinin 1989-cu ildə ilk dəfə bədbəxt hadisə nəticəsində həlak olmuş işçilərin anım günü kimi başlanılıb, sonradan bu təşəbbüs Beynəlxalq Əmək Təşkilatı tərəfindən dəstəklənib və 2002-ci ildən Ümumdünya Əməyin Mühafizəsi günü kimi müəyyən edilmişdir. Hazırda bir çox ölkələrdə, o cümlədən Azərbaycanda qeyd edilən bu günün məqsədi istehsalatda bədbəxt hadisələrin baş verməsinin qarşısının alınmasına, sağlam və təhlükəsiz əmək şəraitinin yaradılmasına ictimai diqqətin artırılmasıdır.

AYTÖN

Beynəlxalq Vergi İnformasiya Platforması

Zəngin informasiya resursu

Vergi əməkdaşları BVİP-də beynəlxalq təşkilatlar barədə bütün məlumatları əldə etmək imkanı qazanırlar.

Vergilər Nazirliyi bir sıra beynəlxalq və regional təşkilatlar, maliyyə qurumları ilə sıx əməkdaşlıq edir, vergi sisteminin funksional sahələri üzrə birgə layihələr həyata keçirir. Daim genişlənən əməkdaşlıq çərçivəsində qarşılıqlı məlumatların əldə edilməsi, baş verən yeniliklər, keçirilən görüşlər və təşkilatların özləri barədə dəqiq informasiyaların bir ünvandan əldə edilməsi daim aktuallıq kəsb edir.

İndiyədək bu sahədə vergi əməkdaşlarının məlumatlılıq səviyyəsinin artırılması üçün müxtəlif informasiya resurslarından istifadə edilirdi. Lakin nazirliyin Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi tərəfindən hazırlanan və bu gün üçün innovativ layihələrdən biri hesab edilən Beynəlxalq Vergi İnformasiya Platformasında rəsmi mənbələrə istinad olunmaqla beynəlxalq təşkilatlar barədə məlumatların axtarılması və əldə edilməsi indi çox rahat həyata keçirilir.

Beynəlxalq və regional təşkilatlara aid xüsusi bölmə

Platformanın «Beynəlxalq təşkilatlar» bölməsində nazirliyin əməkdaşlığı etdiyi bütün beynəlxalq və regional təşkilatlar barədə zəruri məlumatlar yerləşdirilib. Hər bir təşkilata aid yaradılmış xüsusi bölmədə təşkilat üzv dövlətlərin xəritəsi, ümumi məlumat, təşkilatın rəhbəri, təsis olunduğu il, üzvləri, üzvlüklə bağlı prosedurlar, internet sahifəsi və ünvanı əks olunub. Bu bölmədə ayrı-ayrı beynəlxalq təşkilatların Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi ilə qarşılıqlı əlaqəsi və birgə görülən işlər, həyata keçirilən layihələr barədə məlumatlar, eləcə də birgə hazırlanmış sənədlərin elektron variantları yerləşdirilib.

BVİP-in «Beynəlxalq təşkilatlar» bölməsində yer alan qurumlar bunlardır: Avropa İttifaqı, Beynəlxalq Valyuta Fondu (IMF), Dünya Bankı (DB), Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının Azərbaycanla, Vergilər Nazirliyi ilə əlaqələrinə diqqət yetirək. Azərbaycanın 11 oktyabr 1992-ci ildən bu təşkilatın üzvü olduğu və onun dəstəyi ilə ölkəmizdə biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində bir sıra islahatların həyata keçirildiyi bölmədə qeyd edilir. Biznes qeydiyyatının şəffaflaşdırılması, elektron bəyannamələrin tətbiqi, digər dövlət orqanları və banklarla elektron məlumat və sənəd mübadilələri və s. ikitərəfli əməkdaşlıq sahələrinə aiddir.

Platformada qeyd olunur ki, Vergilər Nazirliyi və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası arasında əməkdaşlığın güclənməsi 2007-ci ildən sonlarından başlanmışdır. İlk addım olaraq IFC-nin təşkilatçılığı ilə 2007-ci ilin noyabr ayında Vergilər Nazirliyi və İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin (İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi) rəsmi şəxsləri üçün Latviyaya tədris səfəri təşkil edilmişdir. Səfər zamanı «bir pəncə-

Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAID), Avropa Kommersiya Qeydiyyatçıları Forumu, MDB iştirakçıları olan dövlətlərin vergi xidmətləri rəhbərlərinin Koordinasiya Şurası, Almaniya Texniki Əməkdaşlıq Cəmiyyəti (GIZ), Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, MDB iştirakçısı olan dövlətlərin vergi (maliyyə) tədqiqatları orqanları rəhbərlərinin Koordinasiya Şurası.

İkitərəfli əməkdaşlıq əlaqələri

Konkret təşkilatlar barədə məlumat əldə etmək üçün əməkdaşların təşkilatın adı qeyd edilən bölməyə daxil olmaları kifayətdir. Burada yuxarıda qeyd etdiyimiz bütün zəruri məlumatlar əks olunub. Məsələn, Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyasının Azərbaycanla, Vergilər Nazirliyi ilə əlaqələrinə diqqət yetirək. Azərbaycanın 11 oktyabr 1992-ci ildən bu təşkilatın üzvü olduğu və onun dəstəyi ilə ölkəmizdə biznes mühitinin yaxşılaşdırılması istiqamətində bir sıra islahatların həyata keçirildiyi bölmədə qeyd edilir. Biznes qeydiyyatının şəffaflaşdırılması, elektron bəyannamələrin tətbiqi, digər dövlət orqanları və banklarla elektron məlumat və sənəd mübadilələri və s. ikitərəfli əməkdaşlıq sahələrinə aiddir.

Platformada qeyd olunur ki, Vergilər Nazirliyi və Beynəlxalq Maliyyə Korporasiyası arasında əməkdaşlığın güclənməsi 2007-ci ildən sonlarından başlanmışdır. İlk addım olaraq IFC-nin təşkilatçılığı ilə 2007-ci ilin noyabr ayında Vergilər Nazirliyi və İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin (İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyi) rəsmi şəxsləri üçün Latviyaya tədris səfəri təşkil edilmişdir. Səfər zamanı «bir pəncə-

rə» sisteminin tətbiqi ilə bağlı ətraflı məlumat əldə olunmuşdur.

Bölmədə IFC ilə Vergilər Nazirliyinin birgə həyata keçirdikləri layihələrin nəticəsi olaraq Azərbaycanda biznes qeydiyyatına dair hesabat, vergi ödəyicilərinin vergi xidmətlərindən məmnuniyyətinə dair hesabat, transferat qıymət-qoyma missiyasının xülasəsi və s. yer alıb.

IOTA ilə əməkdaşlıq

Vergilər Nazirliyinin ən sıx əməkdaşlıq əlaqələri olan qurumlardan biri də Avropadaxili Vergi Administrasiyaları Təşkilatıdır. Qeyd edilən bölmədə daxil olmaqla Azərbaycanın bu təşkilata üzvlüyü, vergi qanunvericiliyi və inzi- batçılığının təkmilləşdirilməsi, vergi nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması, vergi ödəyicilərinin xidmət səviyyəsinin yüksəldilməsi məqsədilə Vergilər Nazirliyinin bu qurum tərəfindən təşkil olunmuş tədbirlərdə fəal iştirak etdiyi barədə məlumat almaq mümkündür.

Vergilər Nazirliyi MDB ölkələri arasında IOTA-nın İcraiyyə Şurasına üzv seçilməsi ilk vergi administrasiyasıdır. Burada qeyd olunur ki, Azərbaycan IOTA-nın bir sıra mötəbər tədbirlərinə, o cümlədən 2013-cü ildə Bakıda keçirilən IOTA-nın 19-cu Forumuna, 2014-cü ildə isə İcraiyyə Şurasının 92-ci iclasına ev sahibliyi edib.

Bölmədə IOTA-nın təşkilatı quruluşu, katibliyi, 2014-2015-ci illər üzrə İcraiyyə Şurası, Vergilər Nazirliyinin nümayəndələrinin yaxından iştirakı ilə hazırlanmış birgə tədqiqat hesabatları və digər sənədlərdə də tanış olmaq mümkündür.

A.NƏBİYEVA

RƏQƏMLƏRİN DİLİ İLƏ

- 2015-ci ilin yanvar-mart aylarında ölkənin vergi orqanlarında **18279 fiziki şəxs** qeydiyyatdan keçmişdir.
- Cari ilin birinci rübündə respublikada **1714** müəssisə yaradılmışdır. Yeni müəssisələrin **52,2%-i** Bakıda, **14,6%-i** Aran, **10,2%-i** Lənkəran, **6,9%-i** Abşeron, **6,4%-i** Gəncə-Qax ax iqtisadi rayonlarında, qalanları isə digər bölgələrdə qeydiyyatdan keçmişdir.
- Bu ilin birinci rübündə əhalinin gəlirləri əvvəlki ilin eyni dövrü ilə müqayisədə **5,3%** artaraq **9,5 milyard manata** çatmış, onun hər nəfərə düşən həcmi orta hesabla **996,8 manat** və ya ayda **332,3 manat** təşkil etmişdir. Gəlirlərin **9,6%-i** vergilərin, sosial sığorta və üzvlük haqlarının, **2,1%-i** kreditlər üzrə faizlərin ödənilməsinə, **75,7 %-i** son istehlaka, **12,6%-i** isə əmanətlərin və kapitalın artırılmasına yönəldilmişdir.
- 2015-ci ilin yanvar-mart aylarında bütün maliyyə mənbələrindən əsas kapitalla **3,2 milyard manat** vəsait yönəldilmiş, onun **54,7%-i** daxili mənbələr hesabına təmin edilmişdir. Sərf edilmiş sərmayələrin **70,5%-i** məhsul istehsalı, **29,5%-i** xidmət sahələri obyektlərinin inşasında istifadə olunmuşdur. Qeyri-dövlət mülkiyyətli müəssisələr tərəfindən əsas kapitalla yönəldilmiş vəsait ümumi sərmayənin **70%-ni** təşkil etmişdir.

Əsas məqsəd dövlət maliyyə inzibətçiliğinin gücləndirilməsi və hesabatlılığın artırılmasıdır

Milli Məclisdə Hesablama Palatasının ötən ilki fəaliyyəti ilə bağlı hesabatı dinlənilib. Ötən ilin yekunları, fəaliyyətin əsas istiqamətləri, perspektivlərlə bağlı suallarımıza Hesablama Palatasının sədri Vüqar Gülməmmədov cavab verir.

- Vüqar müəllim, 2014-cü il Palatası üçün nə ilə yaddaqalan olub?

- Hesablama Palatası kənar dövlət maliyyə nəzarəti orqanı olaraq, hər il öz fəaliyyətini təsdiq edilmiş iş planı əsasında qurur və öz funksiyalarına uyğun tədbirlər həyata keçirir. Bununla belə, 2014-cü ildə Palatanın fəaliyyətini bir neçə istiqamət üzrə fərqləndirmək olar. Keçən il həm nəzarət obyektlərinin, həm də nəzarətlə əhatə olunan vəsaitlərin sərhədləri genişləndirilib. Bu, dövlət büdcəsinin inzibati təsnifatı üzrə üfqi, funksional təsnifatı üzrə isə şaquli genişlənmə deməkdir. Digər tərəfdən, ayrı-ayrı nəzarət tədbirlərinin əhatə etdiyi vəsaitlərin də sərhədləri genişləndirilib, son nəticədə ötən ildə bir nəzarət tədbiri orta hesabla daha çox vəsait əhatə edib. 2013-cü ildə müqayisədə keçən il nəzarət tədbirlərinin obyektli olan dövlət vəsaitlərinin miqyası 59,7% təşkil edib. Nəzarət funksiyalarının önəvi metodları ilə yanaşı, yeni audit metodlarının tətbiqi ilə bağlı addımlar atılıb. 2014-cü ildə Palata pilot layihəsi kimi ilk dəfə səmərəlilik və risk əsaslı maliyyə auditlərini həyata keçirib.

Hesablama Palatası «nöqsanları müəyyən etmək» istiqamətində deyil, daha çox nöqsanların qarşısını almaq, bu istiqamətdə preventiv tədbirlər görmək istiqamətində fəaliyyət göstərmək niyyətindədir

Ötən il Palata Strateji İnkişaf Planını başa çatdırıb. Bu planla müəyyən edilmiş bütün hədəflərə nail olunub, əməkdaşların bacarıqlarının artırılması, yeni metodların tətbiqi, hüquqi bazanın gücləndirilməsi istiqamətində mühüm nəticələr əldə edilib.

2014-cü ildə fəaliyyət üzrə nəticələrin əks olunduğu hesabatın strukturunda da müəyyən dəyişikliklər aparılıb. Kənar dövlət auditini həyata keçirməklə Palata tərəfindən dövlət vəsaitlərinin istifadəsi prosesində rast gəlinən spesifik və xarakterik nöqsanlar təsnifləşdirilib, statistik təhlillər aparılıb, dövlət büdcəsinə bərpə edilmiş vəsaitlərin nöqsanlar üzrə qrup-

laşdırılması həyata keçirilib. Belə yanaşma maliyyə inzibətçiliğinin gücləndirilməsi və hesabatlılığın artırılması istiqamətində diqqət yönəldilməli vacib məqamları müəyyən etmək imkanı yaradır.

- 2014-cü ildə Dünya Bankı tərəfindən Azərbaycan Respublikasında dövlət xərcləri və maliyyə hesabatlılığı təkrar qiymətləndirilib. Bu haqda nə deyə bilərsiniz?

- Dövlət xərclərinin maliyyə hesabatlılığı (PEFA) dövlət maliyyə inzibətçiliği sahəsindəki vəziyyəti daha yaxşı anlamaq və əldə edilmiş nailiyyətləri qiymətləndirməklə dövlət vəsaitlərinin idarə olunması mexanizmlərini möhkəmləndirmək və maliyyə inzibətçiliği sisteminin daha yüksək standartlara çatdırılması üçün zəruri tədbirlər müəyyən etmək məqsədi daşıyır. Dünya Bankının hazırladığı bu qiymətləndirmədə bir blok - «Kənar yoxlama və audit», həmçinin ayrı-ayrı göstəricilər Hesablama Palatasının fəaliyyəti ilə bağlı olmuşdur.

Kənar auditin əhatə dairəsi, xarakteri və onun nəticələri əsasında tədbirlərin görülməsi, illik büdcə ilə bağlı rəy hazırlanması, kənar audit hesabatlarına qanunvericilik orqanında baxılması istiqamətləri üzrə aparılmış qiymətləndirmələr Palatanın birbaşa fəaliyyətinə aiddir və müsbət meyillərə xarakterizə olunub. Hesabatda Palatanın öz fəaliyyətini təkmilləşdirdiyi, şəffaflığın təmin edilməsi istiqamətində mühüm addımlar atıldığı da qeyd edilib.

Sənəddə dövlət büdcəsinə dair əsas məlumatların Palata tərəfindən ictimaiyyətə açıqlanması, informasiyanın əhatəliliyinin artırılması, Ali Audit Qurumlarının Beynəlxalq Təşkilatının (INTOSAI) standartlarının qəbul edilməsi müsbət məqam kimi vurğulanmışdır. Bundan başqa, PEFA-da Palatanın fəaliyyətinin müəyyən edilmiş stan-

şafına dair Dövlət Proqramı» və «Azərbaycan Respublikası regionlarının 2009-2013-cü illərdə sosial-iqtisadi inkişafına dair Dövlət Proqramı» üzrə ayrılan vəsaitlərin istifadəsinin auditi aparılıb.

- Hesablama Palatası korrupsiya ilə mübarizədə 2015-ci ildə hansı nəzarət tədbirlərinin həyata keçirilməsini nəzərdə tutur?

- Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin korrupsiya əleyhinə kəskin mövqeyi, bu istiqamətdə imzaladığı mühüm sənədlər və yaradılmış xüsusi qurumlar dövlətin bu sahədə siyasətini tam şəkildə ifadə edir. Korrupsiya hallarının aradan qaldırılmasına xidmət edən uğurlu tədbirlər daim diqqət mərkəzində saxlanılır, bu sahədə qanunvericilik bazası gücləndirilir, normativ-hüquqi baza və institusional mexanizmlər təkmilləşdirilir. Başqa sözlə desək, korrupsiya əleyhinə mübarizədə dövlətin mövqeyi açıqdır və Hesablama Palatası da öz fəaliyyətində bu siyasi qərarlara sükənir. Bu sahədə Palatanın həyata keçirdiyi tədbirləri bir neçə istiqamət üzrə qruplaşdırmaq mümkündür. Büdcə prosesinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflərimiz korrupsiya əleyhinə preventiv tədbiri kimi qəbul olunur. Korrupsiya hallarına yol açan pozuntularla bağlı palata tərəfindən ciddi addımlar atılmaqdadır.

- Hesablama Palatası büdcə prosesinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflərini Azərbaycan Respublikası hökumətinə təqdim edir. 2014-cü il üzrə bu istiqamətdə hansı tədbirlər görülmüşdür?

- Palatanın həyata keçirdiyi nəzarət tədbirləri nəticəsində formalaşan təkliflər hüquqi-normativ aktlarda mövcud boşluq və ziddiyyətlərin aradan qaldırılması ilə bağlıdır. Əslində, bu fəaliyyət də antikorupsiya fəaliyyətinin tərkib

lib. Təkliflər Vergi Məcəlləsində müvafiq dəyişikliklərin aparılması, eləcə də məktəbəqədər təhsil müəssisələrində uşaqlar üçün qida normaları, səhiyyə və mədəniyyət sahəsində ştat və əməyin ödənilməsi məsələlərini əhatə edir. Bir təklif isə qiymətlərin (tariflərin) dövlət tənzimlənməsi sahəsində vahid yanaşmanın tətbiq olunması ilə bağlıdır. Diqqətə çatdırmaq istərdim ki, Palata tərəfindən maliyyə inzibətçiliğinin gücləndirilməsi istiqamətində iki qanun layihəsi hazırlanır. Bunlardan biri Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2012-ci il 5 sentyabr tarixli sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «Açıq Hökumət» təşviqinə dair 2012-2015-ci illər üçün Milli Fəaliyyət Planının icrasını və dövlət maliyyə nəzarətini həyata keçirən orqanların səlahiyyətlərini dəqiqləşdirilməsi və maliyyə nəzarəti üzrə daha təkmil hüquqi baza təmin etmək üçün Maliyyə Nazirliyi ilə birlikdə hazırlanmış «Dövlət maliyyə nəzarəti haqqında» qanun layihəsidir. Layihədə Azərbaycan Respublikasında dövlət maliyyə nəzarəti sistemi, dövlət maliyyə nəzarəti orqanlarının fəaliyyətində qarşılıqlı əlaqə və koordinasiya, dövlət maliyyə nəzarəti orqanlarının hesabatlılığı ilə bağlı müddəalar öz əksini tapıb. İkincisi isə Hesablama Palatasının funksiya və səlahiyyətlərinin qəbul edilmiş beynəlxalq normalara uyğunluğunu təmin edən yeni «Hesablama Palatası haqqında» qanun layihəsidir.

- Dünyada və ölkəmizdə iqtisadi sahədə baş verən hadisələrin dövlət büdcəsinə təsiri və büdcəyə yenedən baxılma ehtimalı ilə bağlı nə deyə bilərsiniz?

- Son dövrlərdə global səviyyədə iqtisadi sahədə baş verən tərəddüdlər bütün ölkələrdən adekvat addımların atılmasını tələb edir. Bu addımlar iqtisadi siyasət mexanizmində dəyişiklikləri və inzi-

Akif Musayev
Azərbaycan Respublikası vergilər nazirinin müavini

Vergi islahatları və onun növləri

Müasir dövrdə istənilən cəmiyyətin dinamik sosial-iqtisadi inkişafının təmin olunmasında yüksək keyfiyyətli vergi sisteminin qurulmasının və vergi mexanizminin səmərəli fəaliyyətinin təşkil olunması olduqca əhəmiyyətli rol oynayır. Bunlara nail olmaq dövlətin müəyyən etdiyi vergi siyasətinin əsas atributlarından biri olan vergi islahatlarının həyata keçirilməsi nəticəsində təmin olunur. Əksər hallarda vergi islahatı dedikdə, ölkənin vergi sisteminin ayrı-ayrı elementlərinin təkmilləşdirilməsinə yönəldilən dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlı məqsədyönlü tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur.

Vergi nəzəriyyəsinə dövlət vergi sisteminin təkmilləşdirilməsi istiqamətində aparılan vergi islahatlarının həyata keçirilməsi prosesi üç əsas əlamətlə xarakterizə olunur.

Birincisi, vergi sisteminə gedən təkmilləşdirmə proseslərinin fasiləsiz olaraq baş verməsi ilə bağlıdır. Müxtəlif ölkələrin vergi sistemi yarandığı tarixdən həmişə təkmilləşdirmə prosesi keçməli olub.

İkincisi, vergi sisteminin təkmilləşdirilməsi prosesi sistemin ayrı-ayrı elementlərində dəyişikliklərin edilməsini nəzərdə tutur ki, bu da aparılan islahatların prinsiplər olaraq baş vermesini sübut edir.

Üçüncüsü, həyata keçirilən vergi islahatlarının müxtəlif hədəfverici qüvvələrinin olması ilə bağlıdır. Bu onu göstərir ki, adətən, vergi sisteminə gedən islahatlar ölkənin sosial-iqtisadi siyasətində baş verən dəyişikliklərdən və dövlətin vergi strategiyasının konsepsiyasına yenidən baxılmasından irəli gəlir.

Vergi islahatı - məhdud vaxt prosesində baş verən və vergi sisteminin kardinal dəyişdirilməsini əhatə edən kompleks tədbir kimi, dövlətin yeni vergi siyasətinə uyğun olaraq ölkədəki mövcud vergi sisteminin və onun idarə edilməsi mexanizminin geniş miqyasda dəyişdirilməsi məqsədi daşıyır

Yuxarıda göstərilən əlamətlər vergi islahatına aşağıdakı anlayışı verməyə imkan verir. Vergi islahatı - məhdud vaxt prosesində baş verən və vergi sisteminin kardinal dəyişdirilməsini əhatə edən kompleks tədbir kimi, dövlətin yeni vergi siyasətinə uyğun olaraq ölkədəki mövcud vergi sisteminin və onun idarə edilməsi mexanizminin geniş miqyasda dəyişdirilməsi məqsədi daşıyır.

Qeyd etmək lazımdır ki, ölkənin sosial-iqtisadi siyasətində hər hansı xırda dəyişiklik baş verərkən vergi sisteminə cari təkmilləşdirilmə tədbirləri həyata keçirilməyə də bilər. Onun tərkibində əsaslı dəyişikliklər baş verdikdə isə vergi sisteminə yenedən baxılması vacib məsələyə çevrilir. Çünki hər hansı yeni sosial-iqtisadi siyasət qoyulan məqsədlərə xidmət edən müvafiq vergi islahatlarının keçirilməsini tələb edir. Deməli, vergi islahatı dövlətin sosial-iqtisadi islahatlarından əvvəl baş verə bilməz və adətən, müəyyən edilmiş sosial-iqtisadi siyasətin tələblərindən irəli gəlmiş olur. Ümumiyyətlə, belə qəbul olunub ki, vergi islahatları həmişə təkamül xarakteri daşımaqdadır. Sistemdə baş verən inqilabi dəyişikliklər isə prinsip etibarilə yeni vergi sisteminin qurulmasını tələb edir. Məsələn, Sovet İttifaqı dağıldıqdan sonra ona daxil olan ölkələr, o cümlədən Azərbaycan prinsip etibarilə yeni vergi sistemi yaratdı. Sonra isə həmin ölkələrin hər birində qurulmuş vergi sisteminin təkmilləşdirilməsinə yönəldilən islahatlar həyata keçirildi.

Tarix boyu dünya ölkələrində müxtəlif tipli vergi islahatları olmuşdur. Bununla belə, mütəxəssislər bu islahatları tərkibinə, məqsədinə və davam etmə müddətinə görə aşağıdakı növlərə bölmüşlər:

1. Tərkibinə görə islahatlar sistem və struktur islahatlarına bölünür. Sistem islahatları zamanı vergitutmanın bütün sisteminə metodoloji və konseptual dəyişikliklər aparılır. Bunun nəticəsində, bir qayda olaraq, vergilərin növlərində, vergi yükündə, birbaşa və dolaylı vergilərin nisbətində, vergi sisteminin qurulması prinsiplərində dəyişikliklər edilir. Struktur islahatları aparılan zaman isə vergitutmada dəyişikliklər ümumi şəkildə baş verir. Belə dəyişikliklər, adətən, vergilərin tərkibi və vergi inzibətçiliğinin təşkili məsələləri ilə bağlı olur. Onların aparılmasında əsas məqsəd vergitutma bazasının müəyyən edilməsində, vergi dərəcələrində, vergitutma mexanizmində dəyişikliklərin edilməsini nəzərdə tutur.

2. Məqsədinə görə aparılan islahatlar qarşıda duran vəzifələrin sayından asılı olaraq iki qrupa: məhdud məqsədli və çoxməqsədli islahatlara bölünür. Məhdud məqsədli islahatlar aparılarkən, əsasən, vergi sisteminin ayrı-ayrı parametrlərində dəyişiklik edilir. Çoxməqsədli islahatların aparılması isə qarşıda qoyulmuş bir neçə məqsədə nail olunması üçün vergi sisteminin əsas parametrlərində dəyişikliklərin edilməsi ilə bağlı olur.

3. Davam etmə müddətinə görə islahatlar qısamüddətli, ortamüddətli və uzunmüddətli islahatlara bölünür. Qısamüddətli islahatlar, adətən, üç ilədək dövrü əhatə edir. Təbii ki, belə qısa müddət ərzində genişmiqyaslı dəyişikliklərin edilməsi qeyri-mümkündür. Buna görə də onun aparılması zamanı qarşıya məhdud məqsədli vəzifələr qoyulur. Belə islahatlar misal olaraq vergi yükünün azaldılması məqsədilə vergi dərəcələrinin aşağı salınmasını nəzərdə tutan islahatları göstərmək olar.

Ortamüddətli islahatlar nisbətən uzun dövrü əhatə edir. Adətən, onların əhatə etdiyi dövr səkkiz ildən artıq olur. Bu müddət ərzində vergi sisteminə yalnız müəyyən struktur dəyişikliklərinin aparılması mümkündür. Bu zaman vergi münasibətlərinin mövcud sistemində uzunmüddətli adaptasiyalara, demək olar ki, ehtiyac yaranır.

Uzunmüddətli islahatlar isə daha uzun müddət üçün nəzərdə tutulur. Bu zaman planlaşdırılan islahatlar, adətən, 8 ildən çox olan dövrü əhatə edir və vergitutmada əsaslı dəyişikliklərin aparılmasını nəzərdə tutur.

195

DAHA ZƏNGİN MƏLUMAT!

VERGİLƏR NAZİRLİYİ, İQTİSADİYYAT VƏ SƏNAYE NAZİRLİYİ, MALİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏDLİYYƏ NAZİRLİYİ, ƏMƏK VƏ ƏHALİNİN SOSIAL MÜDAFİƏSİ NAZİRLİYİ, DÖVLƏT GÖMRÜK KOMİTƏSİ, DÖVLƏT SOSIAL MÜDAFİƏ FONDU

Hüquq məsləhətxanamız

Samirə Musayeva

Azərbaycan Respublikası
Vergilər Nazirliyinin Hüquq Baş İdarəsinin rəisi
vergi ödəyicilərinin suallarına cavab verir

Əmlak vergisi

Bakı şəhəri, Yasamal rayonu, Hüseyn Cavid prospektində yaşayıram. Bilmək istərdim ki, yaşadığım mənzilə görə əmlak vergisinin hesablanması və ödənilməsi hansı qaydada həyata keçirilir?

Vergi Məcəlləsinin (VM) 8-ci maddəsinin müddəalarına uyğun olaraq, fiziki şəxslərin əmlak vergisi yerli vergilərə aiddir. Yerli vergilərin hesablanması və ödənilməsi qaydaları, vergi ödəyicilərinin və bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının hüquq və vəzifələri, vergi nəzarətinin forma və metodları, vergi qanunvericiliyinin pozulmasına görə məsuliyyət, bələdiyyələrin vergi xidməti orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilməsi qaydaları qanunvericiliklə müəyyən olunur.

VM-in 197-ci maddəsinə əsasən, rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslərin xüsusi mülkiyyətində olan və Azərbaycan Respublikasının ərazisində yerləşən tikililərin və ya onların hissələrinin (bundan sonra bina adlandırılacaq), həmçinin yerindən və istifadə edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq, rezident fiziki şəxslərə məxsus su və hava nəqliyyatı vasitələri əmlak vergisinin vergitutma obyektidir.

Əmlak vergisinin hesablanması qaydası VM ilə müəyyən edilmişdir. Bu Məcəllənin 198-ci maddəsinə görə, fiziki şəxslər əmlak vergisini onların xüsusi mülkiyyətində olan binaların sahəsinin (yaşayış sahələrinə münasibətdə - 30 kvadratmetrdən artıq olan hissəsinin) hər kvadratmetrinə görə dərəcələr tətbiq olunur. Bakı şəhəri üzrə fiziki şəxsin xüsusi mülkiyyətində olan yaşayış və qeyri-yaşayış sahələrinə görə dərəcə 0,4 manatdır və bu dərəcəyə Nazirlər Kabinetinin müəyyən etdiyi 0,7-dən aşağı və 1,5-dən yuxarı olmayan əmsallar tətbiq edilir. Mənzil Məcəlləsinin 12.2-ci maddəsinə görə, yaşayış sahəsi dedikdə Mülki Məcəlləyə uyğun olaraq daşınmaz əmlak hesab edilən və vətəndaşların daimi yaşaması üçün yararlı olan (müəyyən edilmiş sanitariya, texniki norma və qaydalara, qanunvericiliyin digər tələblərinə cavab verən) ayrıca sahə başa düşülür.

Nazirlər Kabinetinin «Azərbaycan Respublikası Vergi Məcəlləsinin 198.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş fiziki şəxslərin əmlak vergisi məqsədləri üçün

Bakı şəhərində yerləşən binalara tətbiq edilən əmsalların təsdiq edilməsi barədə 6 aprel 2015-ci il tarixli 101 nömrəli qərarı ilə Bakı şəhərində yerləşən binalara tətbiq olunan əmsallar binaların sahəsinin hər kvadratmetrinə görə ödənilməli olan əmlak vergisinin hesablanması üçün Bakı şəhəri üzrə zonalar və onların sərhədləri müəyyən edilmişdir. Həmin qərara uyğun olaraq, yaşadığımız ərazi 4-cü zonanın sərhədləri daxilində yerləşir və həmin zonaya 1,20 əmsal müəyyən edilmişdir.

VM-in 200-cü maddəsinə əsasən, fiziki şəxslərin xüsusi mülkiyyətində olan binalara görə əmlak vergisi yerləşdiyi ərazinin bələdiyyəsi tərəfindən hesablanır. Bir neçə sahibi olan bina üzrə əmlak vergisi həmin binanın hər sahibi üçün onun binanın sahəsindəki payına uyğun olaraq hesablanır.

Bələdiyyələr fiziki şəxslərin əmlak vergisi barədə tədiyyə bildirişini vergi ödəyicilərinə avqustun 1-dən gec olmayaraq verməlidirlər. Cari il üçün verginin məbləği bərabər hissələrlə - həmin il avqustun 15-dək və noyabrın 15-dək ödənilir. Əmlak vergisi əmlakın övvəlki sahibi tərəfindən ödənilmədiyi hallarda, vergi müəyyən edilmiş ödəmə vaxtında həmin əmlakın sahibi tərəfindən ödənilir. Fiziki şəxslərdən əmlak vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir.

Azərbaycan Respublikasında yerli (bələdiyyə) vergilərin və ödənişlərin ödənilməsi ilə bağlı yaranan iqtisadi və hüquqi münasibətlər «Yerli (bələdiyyə) vergilər və ödənişlər haqqında» Qanunla tənzimlənir. Həmin Qanunun 7.1-ci maddəsinə əsasən, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada vergilərin və ödənişlərin düzgün hesablanmasına, tam və vaxtında ödənilməsinə nəzarət bələdiyyələrin vergi xidməti orqanları tərəfindən həyata keçirilir. Qanunun 11.4-cü maddəsinə müvafiq olaraq, yerli vergi və ödənişlərin ödənilməsi banklar, poçt rabitəsinin milli operatoru, habelə mövcud nəğdəsiz ödəmə vasitələri ilə həyata keçirilir. Bələdiyyələr tərəfindən yerli vergi və ödənişlərin nəğdəşləndirilməsi qəbul olunması qadağandır.

Mənfəət vergisinin ödəyiciləri olan hüquqi şəxslərin vergi öhdəlikləri

Mənfəət vergisi ödəyiciləri keçən il əldə etdikləri mənfəətdən, yəni əldə olunan vergi tutulan gəlirlərlə bu gəlirlərin əldə olunmasına çəkilən və Vergi Məcəlləsinin X fəslinə uyğun olaraq gəlirdən çıxıla bilən xərclərin fərqindən

Bundan başqa, mənfəət vergisinin ödəyicisinin vergitutma obyektində digər vergi öhdəlikləri də yarana bilər:

Torpaq vergisi üzrə - vergi ödəyicisi mülkiyyətində və ya istifadəsində kənd təsərrüfatı torpaqlarının sahəsinə 0,06

müəyyən edilən, lakin onların hər litrinin topdansatış bazar qiymətindən aşağı olmayan gömrük dəyərində (ƏDV və aksiz daxil olmaqla) 0,02 manat əlavə edilməklə hesablanır.

Azərbaycan Respublikasının ərazisində avtomobil benzininin, dizel yanacağının və maye qazın istehsalı ilə məş-

Ödəmə mənbəyində müzdlu işlə əlaqədar alınan gəlirdən tutulan vergi üzrə - işəgötürən şəxs müzdlu işləyən işçinin aylıq gəlirindən hesablanan gəlir vergisini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq büdcəyə köçürməli, ƏDV ödəyicisi olmadıqda hesabat rübindən sonrakı ayın 20-dən

Son beş il ərzində ölkəmizdə mənfəət vergisi üzrə daxilolmalar əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Əgər 2010-cu ildə bu vergi növü üzrə dövlət büdcəsinə 1 milyard 429 milyon 824,9 min manat vəsait daxil olmuşdursa, 2014-cü ildə bu göstərici 2 milyard 302 milyon 887,7 min manat təşkil etmişdir. 2014-cü ildə Vergilər Nazirliyinin xətti ilə dövlət büdcəsinə daxil olmuş 7 milyard 113 milyon 622,4 min manat vəsaitin 32,4 faizi mənfəət vergisinin payına düşmüşdür.

20 faiz dərəcə ilə mənfəət vergisi hesablamalıdır. Hesablanmış verginin məbləği «Mənfəət vergisinin bəyannaməsi» ilə hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq vergi orqanına bəyan edilməlidir. Mənfəət vergisinin ödəyicisi olan şəxs hesabat ili ərzində rübdə bir dəfə hesablanmış cari vergi ödənişinin məbləğini büdcəyə ödəməli, hesabat ili başa çatdıqdan sonra isə bəyannamənin təqdim olunmasına dek büdcə ilə son haqq-hesab etməlidir.

Bundan başqa, balansında əmlakı olan mənfəət vergisinin ödəyicisi hesabat ilindən sonrakı ilin mart ayının 31-dən gec olmayaraq «Əmlak vergisinin bəyannaməsi»ni vergi orqanına təqdim etməlidir. Vergi ödəyicisi hesabat ili ərzində rübdə bir dəfə hesablanmış cari vergi məbləğini büdcəyə ödəməli, hesabat ili başa çatdıqdan sonra isə büdcə ilə bəyannamənin təqdim olunmasına dek son haqq-hesab aparmalıdır.

Nəzərinizə çatdırmaq ki, bir oqd və ya müqavilə üzrə əməliyyatın ümumi dəyəri 120 min manatdan artıq olduqda, həmin əməliyyat ƏDV tutulan əməliyyat sayılır və əməliyyatı həyata keçirən vergi ödəyicisi əməliyyatın aparıldığı günədək ƏDV məqsədləri üçün qeydiyyatda dair ərizə ilə vergi orqanına müraciət etməlidir.

manat vergi dərəcəsinə və torpaqların təyinatı, coğrafi yerləşməsi və keyfiyyəti nəzərə alınmaqla, Nazirlər Kabinetinin 29 dekabr 2000-ci il tarixli 230 nömrəli qərarı müəyyən edilən şərti balları, digər təyinatlı torpaqların sahəsinə isə Vergi Məcəlləsinin 206.3-cü maddəsində göstərilən dərəcələri tətbiq etməklə hesablanan vergi məbləğini cari ilin may ayının 15-dən gec olmayaraq hesablayaraq vergi orqanına təqdim edir. Torpaq vergisi bərabər məbləğlərdə 15 avqust və 15 noyabr tarixlərindən gec olmayaraq ödənilməlidir.

Yol vergisi üzrə - Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal edilərək daxili istehlaka yönəldilən (topdan satılan) və Azərbaycan Respublikasının ərazisində idxal edilən avtomobil benzini, dizel yanacağı və maye qaz yol vergisinin vergitutma obyektidir. Azərbaycan Respublikasının ərazisində istehsal edilərək daxili istehlaka yönəldilən (topdan satılan) avtomobil benzini, dizel yanacağına və maye qaza görə yol vergisi onların hər litrinin topdansatış qiymətində (ƏDV və aksiz daxil olmaqla) 0,02 manat əlavə edilməklə hesablanır. İdxal olunan avtomobil benzini, dizel yanacağına və maye qaza görə yol vergisi Azərbaycan Respublikasının Gömrük Məcəlləsinə uyğun olaraq

gəlir vergisi olan şəxslər yol vergisini aylıq hesablamalı və hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq yol vergisi bəyannaməsini vergi orqanına təqdim etməklə həmin müddətdən gec olmayaraq vergini dövlət büdcəsinə ödəməlidirlər.

Mədən vergisi üzrə - yerin təkindən çıxarılan faydalı qazıntıların topdansatış qiymətlərinə və ya həcminə Vergi Məcəlləsinin 216-cı maddəsində göstərilən dərəcələrin tətbiqi yolu ilə hesablanan vergi məbləği hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq «Mədən vergisinin bəyannaməsi» ilə faydalı qazıntının növünə uyğun olaraq vergi və ya bələdiyyə orqanına bəyan edilərək dövlət və ya bələdiyyə büdcəsinə ödənilməlidir.

Aksiz vergisi üzrə - Azərbaycan Respublikası ərazisində aksizli malların istehsalı və ya idxalı ilə məşğul olan şəxs aksizli malların növündən asılı olaraq Vergi Məcəlləsinin XII fəslinin və Nazirlər Kabinetinin 19 yanvar 2001-ci il tarixli 20 nömrəli qərarına uyğun olaraq hesablanan vergi məbləğini hesabat ayından sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq «Aksiz bəyannaməsi» ilə vergi orqanına bəyan etməli və həmin müddətdən gec olmayaraq hesablanmış vergini dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

Rəşad SADIQOV

«E-hökumət» portalına səyahət...

Azərbaycanda «elektron hökumət» quruculuğu sahəsində yeni layihələrin reallaşdığına tez-tez şahidi oluruq. Bütün bu proseslərin mərkəzində isə «Elektron hökumət» portalı dayanır. Portalın iş rejimi, fəaliyyət mexanizmi haqqında daha əyani təsvir yaratmaq üçün yolumuzə qurumun operatoru funksiyasını yerinə yetirən Rabitə və Yüksək Texnologiyalar Nazirliyinin Məlumat Hesablama Mərkəzindən (MHM) saldıq.

İlk daxil olduğumuz məkan müraciətlərin operativ cavablandırıldığı «Zəng mərkəzi»dir. MHM tərəfindən təqdim edilən xidmətlərin rahat, əlverişli şəkildə istifadəsinin təmin edilməsi, daxil olan müraciətlərin operativ cavablandırılması, bir sözlə, istifadəçi məmnuniyyəti nəzərə alınaraq ötən ilin sentyabr ayında «157» «Zəng (Çağrı) mərkəzi» müasir platformaya keçirilib. Mərkəz mükəmməl proqram təminatı ilə təchiz olunub, operatorlar arasında yenidən ixtisaslaşma aparılıb və texniki sualların cavablandırılması üçün müvafiq mütəxəssislər seçilib. Nəzarət məqsədilə operatorların bütün cavabları onlayn qeydiyyata alınır və uzun müddətə arxivləşdirilir. Təhlükəsizliyin təmin edilməsi məqsədilə mərkəzə giriş yalnız biometrik kartlar vasitəsilə mümkündür.

Portaldə mətbuat orqanları ilə işləyən və sosial medianı idarə edən işçi qrupu «Elektron hökumət» portalı, E-imza daxil olmaqla, MHM tərəfindən həyata keçirilən bütün layihələri və tədbirləri MHM-in internet saytlarında və «Facebook» səhifələrində işıqlandırır, KİV ilə əlaqələri

təşkil edir. Bu layihələrlə bağlı müsabiqələr, maarifləndirici tədbirlər təşkil edilir. Qrup daxil olan müraciətləri, rəy və təklifləri öyrənir və operativ şəkildə cavablandırır.

Burada davamlı şəkildə xarici ölkələrin müvafiq qurumları, e-imza sahəsində təcrübələri öyrənilir, təhlillər aparılır, ma-

lan yeni proqramlar, yeni məhsulların yaradılması prosesləri müzakirə olunur, görüləcək işlər, həftəlik planlar açıqlanır, həmçinin yeni yaradılan məhsulların təqdimatı keçirilir. Bu otaqda bilik və informasiya mübadiləsi aparılır və yeni proqram təminatları və informasiya texnologiyaları üzrə təlimlər keçirilir.

arifləndirici məqalələr hazırlanır. Bundan əlavə, saytların təkmilləşdirilməsi, yeni bölümlərin, funksionallıqların yaradılması üçün təkliflər verilir.

MHM-də mühəndis-proqramçı heyətin iş prosesinin ayrılmaz hissəsi olan bilik və informasiya mübadiləsi üçün xüsusi məşvərət otağı yaradılıb və zəruri texniki avadanlıqlarla təchiz edilmişdir. Yaradı-

Şəbəkə və server administratorları isə «Elektron hökumət» və Milli Sertifikat Xidmətləri Mərkəzi (MSXM) infrastrukturunun əsas komponentləri olan serverlərin, o cümlədən MHM-də istismar edilən digər billing sistemlərində istifadə olunan serverlərin quraşdırılması, əməliyyat sistemlərinin yüklənməsi, təhlükəsiz işləməsi və s. məsələləri təmin edir.

lər. Onlar dövlət qurumları ilə əlaqədə çalışır, adaptasiya və təhlükəsizlik serverlərinin quraşdırılmasında kömək göstərirlər, avtomatlaşdırılmış monitoring sistemi vasitəsilə serverlərin dayanıqlı işinə nəzarət edirlər.

Dövlət informasiya ehtiyatlarının və fərdi məlumatların informasiya sistemlərinin dövlət reyestrliyi şöbəsi tərəfindən reyestrliyin formalaşdırılmasına 2012-ci ilin dekabr ayında başlanılıb. İndiyədək 79 dövlət informasiya ehtiyatı və 155 fərdi məlumatların informasiya sistemi reyestrində dövlət qeydiyyatına alınıb. Şöbənin əməkdaşları sistemlərin dövlət reyestrliyinə fəaliyyətini təşkil edir, səlahiyyətləri daxilində müxtəlif funksiyaları həyata keçirir, mütəmadi olaraq ayrı-ayrı qurumlara aid informasiya ehtiyatlarının və sistemlərinin monitoringini aparırlar.

MHM-in server otağında, dəhlizlərdə, çıxış-giriş məkanlarında kameralar yerləşdirilmişdir və 24 saat ərzində bütün görüntülər qeyd olunur. Sutka ərzində növbəçilər tərəfindən dispetçer otağında yerləşdirilmiş böyük monitorlar vasitəsilə bütün kameraların işinə nəzarət olunur.

Milli Sertifikat Xidmətləri Mərkəzi vətəndaşları, dövlət qurumlarını, hüquqi və fiziki şəxsləri elektron imza sertifikatları ilə təmin edir. MSXM ölkə ərazisində fəaliyyət göstərmək istəyən SXM-ləri akkreditə edərək onları Milli Sertifikat Xidmətləri strukturuna daxil edir. Vətəndaşlar e-imza sertifikatlarını əldə etmək üçün «Azərpoçt» MMC-nin filiallarında mövcud qeydiyyat mərkəzlərinə, eləcə də www.e-imza.az saytına onlayn qaydada müraciət edə bilərlər.

Ötən il e-imza sertifikatlarının veril-

məsinin sadələşdirilməsi məqsədilə sənədləşmə prosesinin avtomatlaşdırılması üçün MHM tərəfindən yeni billing proqramları istismara verilib, MHM-in tərkibində E-imza Qeydiyyat Mərkəzi yaradılıb.

Texniki xidmət şöbəsi «AzDataKom» infrastrukturunun və şəbəkənin qurulması, respublikanın bütün şəhər və rayon ATS-lərində müvafiq avadanlıqların quraşdırılmasını, ADSL abunəçilərinin şəbəkəyə qoşulmasını, şəbəkənin dayanıqlı işini təmin edir. Bundan əlavə, şöbə MHM-də istismar edilən kompüter və şəbəkə avadanlıqlarının normal işinin təmin edilməsinə də məsuliyyət daşıyır.

Qeyd edək ki, AzDataKom şöbəsi hazırda respublikanın bütün ərazisini tam şəkildə əhatə edir və ölkənin istənilən nöqtəsində istifadəçiləri keyfiyyətli genişzolaqlı internet xidmətləri ilə təmin etmək mümkündür.

Veb-dizayn şöbəsi «Elektron Hökumət» portalı da daxil olmaqla, MHM tərəfindən hazırlanan bütün saytların və digər proqram məhsullarının dizayn işlərini həyata keçirir. Şöbə tezliklə infoköşklər vasitəsilə vətəndaşların istifadəsinə veriləcək «Elektron arayışlar»ın dizaynı üzərində çalışır.

Yeni texnologiyalar şöbəsi 24 saat serverlərin işinə nəzarət edir: Onun əsas funksiyası «Elektron hökumət» infrastrukturunun qurulması, elektron xidmətlərin proqramlaşdırılması və portala inteqrasiyası, serverlərin və şəbəkənin təhlükəsizliyi və sair sahələri əhatə edir. Şöbənin proqramçıları bütün dövlət qurumları ilə sıx əlaqədə çalışır, elektron xidmətlərin mövcud texniki tələblərinə uyğun şəkildə hazırlanaraq portala inteqrasiya edilməsini təmin edirlər.

Fəxryyə İKRAMQIZI

«Qiymətli kağızlar bazarı haqqında» qanun layihəsi müzakirə olunur

Layihədə diqqət çəkən məqamlardan biri də marjinal ticarətlə bağlıdır

Artıq Azərbaycanda kapital bazarlarının yeni dövrü başlayır. 2015-ci ildə ölkədə bu sahənin inkişafının, broker şirkətlərinin güclənməsinin, investisiya mədəniyyətinin formalaşmasının daha da sürətlənməsinə diqqət ayrılır.

Milli Məclisdə «Qiymətli kağızlar bazarı haqqında» qanun layihəsi birinci oxunuşda parlamentin plenar iclasında qəbul edilib. Bu qanunun qəbul edilməsi ilə bazarda köklü dəyişikliklərin edilməsi nəzərdə tutulur. Qanun qüvvəyə mindikdən sonra qiymətli kağızlar bazarında broker, diler və aktivlərin idarə edilməsi xidmətlərini investisiya şirkəti həyata keçirəcək və həmin şirkət fəaliyyət göstərmək üçün xüsusi razılıq (lisensiya) almalı olacaqdır. Qanun layihəsində investisiya şirkətlərinin göstərə biləcəyi xidmətlər də müəyyənləşdirilib. Bu xidmətlərdən biri «foreks», yəni marja ticarətidir.

Dünyanın bir çox ölkələrində olduğu kimi, Azərbaycanda da kiçik və orta həcmdə kapitala sahib fiziki şəxslər (fərdi investorlar) kiçik həcmli vəsait yerləşdirməklə marjinal ticarət bazarına çıxış imkanını əldə edirlər. Hər bir biznes sahəsi kimi, marjinal ticarət bazarı da şəffaf və etibarlı olmalıdır. Respublikada bu ticarətin təşkili və monitorinqi Bakı Fond Birjası tərəfindən həyata keçirilir, marjinal ticarət xidmətinə isə «InvestAz» investisiya şirkəti göstərir. Bununla yanaşı, ölkəmizdə fəaliyyəti qanunvericiliklə tənzimlənmiş bir sıra şirkətlərin nümayəndəlikləri də mövcuddur.

Hər bir maliyyə bazarı kimi marjinal ticarət bazarında da inkişaf yolu tənzimlənmədən keçir. Bazar iştirakçı-

larının hüquqlarının qorunması üçün qanunvericilik bazası təkmilləşdirilməli və xidmət şirkətləri öz fəaliyyət sahəsi üzrə müvafiq lisenziyalara sahib olmalıdırlar. Tənzimlənmə fərdi və korporativ investorların hüquqlarının qorunmasına xidmət etməlidir. Investorların hüquqları ilə bağlı narahatlıq doğuran problemlərdən biri hər iki tərəf arasında hüquqi münasibətləri tənzimləmək üçün imzalanmış, lakin müştəri tərəfindən çox zaman oxunmayan müqavilədir. Müqavilə broker şirkətinin yerləşdiyi ölkənin qanunvericiliyinə əsasən tərtib edilməli və yaranan biləcəklər mübahisələr həmin ölkənin ərazisində həll olunmalıdır. Xarici brokerdən xidmət alan müştəri çox zaman risklər haqqında düzgün məlumatlandırılmadığı üçün üzvləşdiyi zərərin səbəbi barədə heç bir izah ala bilmir. Bu isə marjinal ticarət fəaliyyəti ilə məşğul olan şirkətlərin imicinə, bütövlükdə isə bu sahə üzrə görülməli işlərə kölgə salır.

«Qiymətli kağızlar bazarı haqqında» qanun qüvvəyə mindikdən sonra bu gün Azərbaycanda fəaliyyət göstərən foreks şirkətlərinin çoxu bazardan çıxmaq məcburiyyətində qalacaqlar. Çünki marja ticarətini yalnız lisenziyası olan investisiya şirkətləri göstərə biləcəklər. Qanun layihəsində investisiya şirkətlərinə qarşı çox ciddi tələblər müəyyən edilib. Bu gün Azərbaycanda foreks xidməti təklif edən bir çox şirkətlərin bu tələblərə cavab verə biləcəyi imkansız görünür.

Layihədə qeyd edilir ki, marja ticarəti investora baza aktivini (qiymətli kağız, valyuta, faiz dərcələri, gəlirlilik, törəmə maliyyə alətləri, ömtə, maliyyə indeksi, kredit riskləri və s.) və ya bu baza aktivlərinin qiyməti, gəlirlili-

yi, məzənnə fərqi, risk dərəcəsinin öz vəsaiti və ya borc vəsaitləri ilə alınıb sonradan satılmasının təşkili üzrə investisiya xidmətidir (əməliyyatdır).

Marja ticarəti investisiya şirkətinin investora verdiyi borc vəsaitləri hesabına həyata keçirildikdə, bu vəsaitlər hesabına alınan aktivlər həmin borcun təminatı kimi girov predmeti, investisiya şirkəti girovsaxlayan, investor isə girovqoyan hesab edilir. Marja ticarətində olan baza aktivinin və ya onun göstəricilərinin dəyəri müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi həddə aşağı düşdükdə, investor onları satmalı və ya əlavə pul təminatı təqdim etməlidir. Marja ticarətinə, marja ticarətinin əsasını təşkil edən baza aktivlərinə və ya onun göstəricilərinin növlərinə, faizlərinə və bu sahə üzrə məlumatların təqdim olunmasına dair qaydalar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müəyyən edir.

Son illər Azərbaycanın qiymətli kağızlar bazarında açıq-aydın müsbət inkişaf meyilləri müşahidə edilir. Dövlət nəzdində fəaliyyət göstərən bir çox təlim mərkəzlərində və broker şirkətlərində kapital bazarları və marjinal ticarət istiqamətində təşkil olunan təlimlər maraqlıdır. Kapital bazarlarının istər fərdi, istərsə də korporativ investorların sayının artmasında və ölkə iqtisadiyyatının inkişafında təlimin böyük rolu var. Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsi nəzdində fəaliyyət göstərən Kapital Bazarı üzrə Təlim Mərkəzi bu istiqamətdə fəaliyyət göstərmək üçün bütün maddi-texniki baza və lisenziyalanmış peşəkar işçi ehtiyatına malikdir.

F.İKRAMQIZI

Azərbaycanda güclü sahibkarlar təbəqəsi formalaşdırılıb

Regionların inkişafı, yeni iş yerlərinin yaradılması, sahibkarlıq fəaliyyətinin stimullaşdırılması ölkədə həyata keçirilən iqtisadi islahatların uğurlu nəticələrinin sübutudur. Nazirlər Kabinetinin 2015-ci ilin birinci rübünün sosial-iqtisadi inkişafının yekunlarına və qarşıda duran vəzifələrə həsr olunan iclasında kiçik və orta sahibkarlar İlah Əliyev diqqəti bu sahənin inkişafı üzrə birinci rübdə əldə edilən müsbət nəticələrə yönəltmişdir.

Prezidentin də vurğuladığı kimi, birinci rübdə regionlarda müsbət meyillər müşahidə olunmuş, iş yerlərinin yaradılması prosesi davam etmişdir. Bu dövr ərzində 30 minə yaxın iş yeri açılmışdır ki, onlardan 25 mini daimi iş yeridir: «Azərbaycanda müsbət demografik vəziyyət mövcuddur. Əhali artır, belə olan halda iş yerlərinin yaradılması daimi proses olmalıdır. Bizim iqtisadi potensialımız əhalinin artması ilə uzlaşmalıdır. Çünki əhalinin artması çox müsbət prosesdir, bu, ölkəmizi gücləndirir, eyni zamanda, ölkəmizin

Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən həyata keçirilən dövlət dəstəyi nəticəsində regionlarda sahibkarlığın inkişafı üçün böyük şərait yarandı. Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu tərəfindən sahibkarlara güzəştli şərtlərlə kreditlər verilir və bu kreditlər real iqtisadiyyatın inkişafını təmin edir, iş yerlərinin yaradılmasına şərait yaradır. Dövlət başçısının qeyd etdiyi kimi: «Bu il də kifayət qədər böyük məbləğdə kreditlər ayrılıb. Bu kreditlərin, demək olar ki, tam həcmi sonra qaytarılır və yenidən resurs baza kimi sahibkarlara verilir. Həm dövlət büdcəsində sahibkarlığın inkişafı üçün vəsait nəzərdə tutulur, eyni zamanda, əvvəlki illərdə verilmiş və qaytarılmış kreditləri yenidən sahibkarlara verilir. Yəni o kreditlərin qaytarılması yenə də sahibkarlığın inkişafına şərait yaradır».

Ölkə başçısı vurğulamışdır ki, ölkə ərazisində sahibkarlara yaradılan şəraitdən sahibkarlar səmərəli istifadə etməlidirlər: «Bazarlara çıxmaq o qədər asan deyil, görək məhsul rəqabətqabi-

tərəfindən verilən böyük güzəştlərdir. Azərbaycanda istehsal olunan məhsulların rəqabətqabiliyyətliyi üçün bu, əlavə bir güzəştədir, üstünlükdür. Sahibkarlar da bundan səmərəli şəkildə istifadə etməlidir. İlk növbədə, daxilə satılan malların qiyməti süni şəkildə qalxmamalıdır. Dövlət bu sahəyə nəzərət edir. Eyni zamanda, xarici bazarlara girmək üçün də əlbəttə ki, qiymət də münasib olmalıdır. Yəni əgər Azərbaycanda yanacaq qoyulan tariflər bu qədər aşağı səviyyədə olmasaydı, bu, sahibkarlar üçün də böyük problem yaradardı».

Dövlət başçısı Azərbaycanda hazırda çox böyük sahibkarlıq sinfinin yaradıldığını, ölkəmizin ümumi inkişafının bundan sonra daha çox sahibkarlığın inkişafından asılı olacağını da qeyd etmişdir: «Əlbəttə, dövlət inhisarında olan strateji sahələr dövlətin əlinə qalmalıdır. Bu, strateji nəqliyyat infrastrukturunu, neft-qaz sektoru, strateji enerji infrastrukturudur. Çünki bu sahələr dövlət tərəfindən idarə edilməlidir ki, işlər məqsədyönlü şəkildə aparılsın. Əlbəttə ki, əsas infrastruktur qurumları dövlət monopoliasında olanda tariflərə də dövlət nəzarət edir və imkan vermir ki, tariflər artsın yaxud da insanların yaşayış səviyyəsinə mənfi təsir göstərsin. Digər sahələr isə artıq sahibkarlıq hesabına formalaşır. Ümumi daxili məhsulumuzun haradasa 80 faizdən yuxarı hissəsi özəl sektordə formalaşır».

Xatırlatmaq yerinə düşər ki, Sahibkarlığa Kömək Milli Fondu sahibkarlığın inkişafı sahəsində ölkənin müxtəlif bölgələrində müntəzəm olaraq yerli və xarici ölkələrdən olan iş adamları ilə birgə biznes-forumlar təşkil edir, sahibkarlar arasında maarifləndirmə işləri aparır, onların məlumat əldə etmə imkanlarının genişləndirilməsinə şərait yaradır. SKMF-nin maliyyə dəstəyi ilə 2015-ci ilin ötən dövrü ərzində 1742 sahibkara 53 milyon manat güzəştli kredit verilmişdir. Bu kreditlərdən istifadə etməklə investisiya layihələrinin reallaşdırılması 3700-ə yaxın yeni iş yerinin yaradılmasına imkan verir.

AYTƏN

Subsidiyalar plastik kartlarla veriləcək

Azərbaycan Prezidentinin bitkiçiliyin inkişafına dövlət dəstəyinin gücləndirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında imzalandığı sərəncama əsasən, kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalçılarına hər hektar əkin sahəsinin becərilməsində və çoxillik əkinlərin aparılmasında istifadə etdikləri yanacaq və motor yağlarına görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən yardımın həcmi 25 faiz artırılaraq 40 manatdan 50 manata qaldırılıb. Bundan əlavə, fermerlərə kənd təsərrüfatı texnikalarının lizinq yolu ilə verilmə müddəti də artırılıb.

Kənd təsərrüfatı mükiyyətçiləri tərəfindən vəsaitin ünvanına çatmaması barədə daxil olan müraciətlərin sayının artması, texnika və mineral gübrələrin verilməsində bir sıra xoşagəlməz halların baş verməsi bu sahəyə nəzərin gücləndirilməsini zəruri edir. Ötən il aidiyyəti dövlət orqanlarının mütəxəssislərdən təşkil olunmuş monitorinq qrupu tərəfindən Beyləqan, İmişli və Şabran rayonları üzrə istehsalçılara buğda səpininə görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilən yardımlardan istifadənin müvafiq qaydalarına uyğunluğunu vəziyyəti ilə bağlı yerlərdə monitorinq keçirilib. Həmin rayonlarda buğda əkininə görə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına verilmiş yardımların istifadəsi sahəsində bir sıra ciddi hüquq pozuntuları müəyyən edilib. Belə hallara digər rayonlarda da rast gəlinib.

Bu sahədə şəffaflığı və hesabathılığını təmin etmək üçün «Elektron kənd təsərrüfatı» informasiya sistemini yaradılması nəzərdə tutulur. Burada əsas məsələlərdən biri subsidiyaların elektron qaydada ödənilməsi, icra orqanı nümayəndəsinin müdaxiləsinin minimuma endirilməsidir. Bu sistemin tətbiqi ilə bağlı bütün kənd mül-

kiyyətçiləri plastik kartlarla təmin olunacaq və onlara vəsaitin nağdsız qaydada verilməsinə başlanılacaq.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin şöbə müdiri Firdovsi Fikrətzadə bildirdi ki, yaxın vaxtlarda subsidiyaların verilməsi qaydaları da dəyişəcək, bu sahədə Türkiyə və Avropa ölkələrinin təcrübəsi tətbiq olunacaq. Subsidiyaların verilməsi meyarlarının dəyişdirilməsi, vəsaitin yalnız taxıl və buğda yetiştirilməsinə deyil, ümumilikdə ərzaq təhlükəsizliyinin təmin olunmasında mühüm yer tutan bir sıra strateji məhsulların həcmində artırılması üçün digər sahələrə də yönəldilməsi nəzərdə keçirilir. Bundan başqa, vəsait əkin sahəsindəki hər hektara görə deyil, daha çox məhsul verən ərzaq məhsullarının yetiştirilməsinə görə verilib.

Türkiyədə fermerlərə dövlət maliyyə güzəştləri əsasən daha çox məhsul istehsal edən fermerlərə edilir, istehsal stimullaşdırmaq üçün onlara əlavə imkan yaradılır. Buna görə də ölkəmizdə hər bir regionun özünəməxsus istehsal və emal gücü öyrənilib təhlil ediləcək, alınan nəticələrə uyğun subsidiyaların verilməsinin təsnifatı aparılacaq. Subsidiyaların verilməsində ünvanlılığın yaxşılaşdırılması, regionlar üzrə ixtisaslaşmanın aparılması həyata keçiriləcək, bölgələrin məhsullar üzrə ixtisaslaşma əmsalları müəyyənləşdiriləcək.

Hazırda ölkə üzrə «2008-2015-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında əhalinin ərzaq məhsulları ilə etibarlı təminatına dair Dövlət Programı»nda, 2014-2018-ci illərə dair «Regionların sosial-iqtisadi inkişafı Dövlət Programı»nda nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi uğurla davam etdirilir.

ELBRUS

Qeyri-neft məhsullarının ixracı artıb

Son aylarda Azərbaycandan Avropa ölkələrinə və Rusiyaya qeyri-neft və kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracı çoxalıb. Ümumilikdə, 2015-ci ilin ilk 3 ayında qeyri-neft məhsullarının ixrac həcmi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2 dəfədən çox artaraq 550 milyon manata yaxın olub. İxracın coğrafiyasında Türkiyə, İtaliya, Almaniya, İsrail, Fransa, Çin, İndoneziya, Tailand, Hindistan daha çox üstünlük təşkil edir.

Azərbaycanın milli ixracatçılarının üstünlük verdiyi əsas bazarlar sırasında MDB ölkələrinin də payı əhəmiyyətli dərəcədə artmağa başlayıb. Cari ilin ilk üç ayında Rusiya bazarlarına 100 milyon dollardan

bir ölkə Belarusdur. Elektrik enerjisinin paylaşdırılması üçün avadanlıq, qızdırıcı məişət avadanlığı və avtomobil güzgüləri istehsal edən «Raton» şirkəti Azərbaycanda yerli partnyor ilə birgə müəssisə yaratmağı planlaşdırır. Hazırda Qazaxıstanın Aktau şəhərində böyük logistika bazası yaradılır və bu satış şəbəkəsi vasitəsilə Mərkəzi Asiya bazarlarına çıxış asanlaşacaq.

Azərbaycan İqtisadiyyat və Sənaye Nazirliyindən (İSN) bildirildiyinə görə, milli ixracatçıların regionda yeni bazarlara çıxış imkanları təhlil olunur. Hazırda bu istiqamətdə axtarışlar davam etdirilir, ənənəvi bazarlardan yeni bazarlara keçidin xəritəsi tərtib olunur. Fransa, Yunanistan,

2015-ci ilin ilk 3 ayında qeyri-neft məhsullarının ixrac həcmi ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 2 dəfədən çox artaraq 550 milyon manata yaxın olub

artıq məhsul ixrac edilib. Rusiyanın kənd təsərrüfatı nazirinin müavini Andrey Volkov bildirdi ki, ilin sonuna kimi Azərbaycandan daha çox məhsul idxal olunması planlaşdırılır. Bu məqsədlə rəsmi Kreml tərəfindən Azərbaycan vətəndaşlarına məxsus satış yarmarkaları və bazalarda ixracatçılar üçün əlverişli şəraitin yaradılması nəzərdə tutulub. A.Volkov Azərbaycan və Rusiya arasında iqtisadi əməkdaşlıq üzrə Hökumətlərarası Komissiya çərçivəsində yaradılmış kənd təsərrüfatı sahəsində əməkdaşlıq və kənd təsərrüfatı məhsullarının təchizatı üzrə işçi qruplarının fəaliyyətinin artırılacağını vurğulayıb. Rusiyada fəaliyyət göstərən 16 Azərbaycan şirkəti ilə Rusiyanın 3 iri ticarət şəbəkəsi arasında əlaqələrin gücləndirilməsi, logistik mərkəzlərin sayının artırılması, kənd təsərrüfatı və emalı məhsullarının ixracı ilə bağlı imzalanmış anlaşma memorandumuna uyğun olaraq 12 Azərbaycan şirkətinin ixrac imkanlarının artırılması planlaşdırılır. Milli ixracatçılarımızın «Qızıl payız» Rusiya aqrar-sənaye sferasında fəal iştirakı da əsas vəzifələr sırasında.

Azərbaycandan qeyri-neft məhsullarının idxalını artırmağa üstünlük verən daha

Almaniya, Gürcüstan, İspaniya, Serbiya, Pakistan, Çexiya, İtaliya, Litva, Macarıstan, Sloveniya, Türkiyə, İran və digər ölkələrin işgüzar dairələri, milli sahibkarlıq təşkilatları ilə idxal-ixrac imkanlarının artırılması istiqamətində səmərəli danışıqlar davam etdirilir. Həmin ölkələrin bazarlarında tələb olunan rəqabətə davamlı qeyri-neft məhsullarının strukturu müəyyənləşdirilir. Buna uyğun olaraq, qeyri-neft məhsullarının ixracı ilə bağlı tədbirlər planı hazırlanacaq.

İqtisadçı Aydın Hüseynovun fikrincə, dolların məzənnəsinin hazırkı səviyyədə qalması 2015-ci və sonrakı illərdə yerli istehsalın stimullaşdırılması və ixrac imkanlarımızın artırılmasına öz təsirini göstərəcək: «Manatın məzənnəsinin aşağı salınması daxili istehlak bazarında və maliyyə-kredit sistemində müəyyən mənfi meyillərə səbəb olsa da, ölkə iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyasının dərinləşməsi, milli ixracatçıların xarici bazarlarda mövqeyinin möhkəmlənməsi və qeyri-neft sektorunun gələcək inkişafı baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir».

E.CƏFƏRLİ

Sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi, sərbəst iqtisadiyyata yol verilməsi, bazar iqtisadiyyatının yaradılması bizim strateji yolumuzdur.

Heydər ƏLİYEV, ümmətimizin lideri

DÖVLƏTİN DƏSTƏYİ, SAHIBKARLIĞIN INKIŞAFI, VƏTƏNİMİZİN RİFAHI

sürətli inkişafını göstərir. Çünki biz demografik dinamikaya nəzər saldıqda görürük ki, məhz son illər ərzində əhalimiz kəskin şəkildə artmağa başlamışdır. İqtisadiyyat da öz növbəsində bu artım üçün gözəl imkan yaratmalıdır ki, daim iş yerləri açılsın və işsizlik aşağı səviyyədə olsun. Hazırda işsizlik və yoxsulluq ən aşağı səviyyədədir, 5 faiz səviyyəsindədir».

liyotli və qiyməti ucuz olsun. Dövlət öz tərəfindən sahibkarlara bu dəstəyi də göstərir. Çünki Azərbaycanda yanacaq kifayət qədər ucuzdur. Özəl sektora və ümumiyyətlə, əhaliyə satılan qazın qiyməti çox aşağıdır. Halbuki dünyada qiymət ondan bir neçə dəfə artıqdır. Elektrik enerjisinin qiyməti kifayət qədər aşağıdır. Yəni bütün bunlar sahibkarlığın inkişafı üçün dövlət

Mehdi Babayev

«Professional MÜHASİB» jurnalının baş redaktoru, audit üzrə mütəxəssis

Audit

Vergitutmada gəlirdən çıxılmayan xərclər

Əvvəli ötən sayımızda

Maddə 109.2. Qeyri-kommersiya fəaliyyəti ilə bağlı olan xərclərin gəlirdən çıxılmasına yol verilmir.

Qeyri-kommersiya fəaliyyəti dedikdə, vergi ödəyicisinin əldə edilən gəlirinin qeyri-kommersiya məqsədinə istifadəsi, o cümlədən qeyri-kommersiya təşkilatlarının nizamnamə məqsədləri üçün istifadə edilməsi nəzərdə tutulan fəaliyyətin həyata keçirilməsi kimi başa düşülür. Qeyri-kommersiya fəaliyyətini, adətən, qeyri-hökumət təşkilatları (QHT) həyata keçirir. Qanunvericilikdə QHT-lər mənfəət əldə etmək üçün hər hansı sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olsalar da, əldə edilən mənfəət qeyri-kommersiya məqsədlərinə istifadə olunmalıdır.

Kommersiya təşkilatları (MMC, ASC, QSC, firma, şirkət, kiçik müəssisə və s.) isə qeyri-kommersiya (qeyri-sahibkarlıq) fəaliyyəti ilə çox az hallarda məşğul olur. Yəni qeyri-sahibkarlıq məqsədləri üzrə çəkilən xərclər gəlirin alınması ilə bağlı xərclərə aidiyyəti olmadığına görə, gəlirdən çıxılmasına yol verilmir. Məsələn, bayram şənliyinin keçirilməsi ilə bağlı olan xərclərin hazır məhsul (iş, xidmət) istehsalı ilə heç bir bağlılığı ola bilməz. Başqa formada desək, «bayramsız» da məhsul (iş, xidmət) istehsal olunur. Məhz bu cür xərclər öz məntiqinə (xarakterinə) görə Vergi Məcəlləsində gəlirlərin əldə edilməsinə aidiyyəti olmayan xərc kimi öz əksini tapmışdır.

Qeyri-kommersiya fəaliyyəti ilə bağlı və buna oxşar xərclərə aşağıdakıları aid etmək olar:

- Müəssisədə və ya başqa ictimai təşkilatlarda, idman klublarında ictimai tədbirlərin (bayram şənlikləri, müxtəlif mərasimlər, müsabiqələr və s. ictimai tədbirlərin) keçirilməsi ilə əlaqədar xərclər. Bu xərclərə əsasən, həmin tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün alınan qida məhsulları və geyim formaları, kommunal və icarə xərcləri, tədbirin təşkilində çalışan işçilərin əmək və sosial xərcləri, tədbirə dəvət olunmuş qonaq və mürəziyələrə ödənilən fərdi ödəmələr və qonorarın məbləği və ya tədbirin təşkili üçün ödənilən bərdəfəlik sponsorluq haqqı.

- Yeni işə salınan müəssisələrdə kadrların hazırlanmasına sərf edilən xərclər;

- Gəlir götürülməmək məqsədilə aparılan elmi-tədqiqat, layihə-axtarış və təcrübə-konstruktor işlərinə çəkilən xərclər;

- Ekologiyanın qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş normalardan artıq çirkləndirilməsi ilə əlaqədar xərclər;

- Qanunvericiliklə nəzərdə tutulan hallardan başqa, müəssisənin sahibkarının (səhmdarının) təşəbbüsü ilə müəssisənin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyətinin auditi ilə əlaqədar çəkilən xərclər;

- Müəssisənin mərkəzi idarəetmə orqanının (ana və

ya təsisçi müəssisə, konsern, baş idarə) və ya törəmə müəssisəsinin, xarici ölkədə yaradılan nümayəndəlik və fi-lialların saxlanması ilə əlaqədar xərclər;

- Növündən asılı olmayaraq göstərdiyi iş fəaliyyə-tindən gəlir əldə etməyən müəssisənin balansında olan qeyri-istehsal sahələrinin (mənzil-kommunal təsərrüfatları, məktəbəqədər uşaq, təhsil, səhiyyə, sağlamlıq-istitahət müəssisələri) saxlanması ilə bağlı xərclər (yardımcı təsərrüfatlar istisna edilir).

Yəni həmin sahələrə aid olan bina və tikililərin amortizasiyası, saxlanması və istismarı xərcləri, həmin sahədə çalışan işçilərin əmək və sosial xərcləri, həmin istiqamətdə sərf olunan digər xərclər (kommunal, mühafizə və s.) gəlirdən çıxılmır.

- Vergi Məcəlləsinin 119-cu maddəsinə uyğun olaraq, Azərbaycan Respublikasının və ya digər dövlətlərin ərazilərində ödənilmiş mənfəət vergisi və ya gəlirdən hesablanan hər hansı digər vergi, habelə bu Məcəllə və digər qanunlarla müəyyən edilmiş qaydada hesablanmış faizlər, maliyyə sanksiyaları və inzibati cərimələr (gəlirin əldə edilməsi ilə bağlı mülki hüquq müqavilələri üzrə faizlər, dəbbə pulu (cərimə), icarının gecikdirilməsi ilə əlaqədar vurulmuş zərərin övəzinin ödənilməsi və digər analogi cərimələr istisna olmaqla). Hesablanmış faizlər, maliyyə sanksiyaları və inzibati cərimələr dedikdə, hər hansı yoxlama nəzarət funksiyasını yerinə yetirən dövlət orqanı tərəfindən yoxlama nəticəsində hesablanmış faizlər, maliyyə sanksiyaları və inzibati cərimələr başa düşülür.

- Müəssisənin əsas fəaliyyəti ilə əlaqədar olmayan abadlaşdırılma işlərinə, məcburi məskunlaşmış köçkünlərə və qaçqınlara, qocaların evinə, internetlara, uşaq evlərinə əvəzsiz ödənişlər.

- Kreditor tərəflərə geyimləmə və iddialar üzrə ödənilən iddia, cərimə və sanksiyaların məbləği. Bəzən mal (iş, xidmət) satandan alınmış dəyər müqavilə üzrə müəyyən-lən müddətdə ödənilmədiyi halda, qarşı tərəfin məhkəməyə iddia ilə müraciət nəticəsində məhkəmə qərarına əsasən malın müqavilə dövründən əlavə, üst-əlik, iddia məbləği də hesablanıla bilər. Həmin əlavə məbləği də hesablanıla bilər. Həmin əlavə məbləği də hesablanıla bilər.

- Xarici və yerli qonaqların dəvəti ilə bağlı olan xərclər. Bu xərclərin gəlirdən çıxılma xərclərinə aid edil-məməsi onun xüsusiyyətlərindən irəli gəlir. Müəssisənin işçisi olmayan qonağı dəvət edərkən həmin qonağın gediş-gəliş xərcləri, kommunal və sair fərdi xərclərinin əvəzi müəssisə tərəfindən ödənilə bilər. Bunu ezamiyyə kimi də düşünmək düzgün deyil. Çünki ezamiyyə-

tə müəssisənin işçisi göndərilir. Bu əməliyyatlarda isə müəssisənin işçisi olmayan digər fiziki şəxs iştirak edir. İşçilər qarşısında mürəzə oxumaq, yeni texnologiyalar haqqında seminar və məşğələlər keçirmək, təcrübə-sınağın keçirilməsini müşahidə etmək, müəssisənin imicinin formalaşdırılması ilə bağlı keçirilən ictimai tədbirdə iştirak etmək və s. bu tipli əməliyyatlarda iştirak etmək üçün müəssisəyə dəvət olunan kənar fiziki şəxslərlə (mütəxəssis qonaqlar və digərləri ilə) bağlı xərclənən vəsaitin gəlirin alınmasına heç bir aidiyyəti yoxdur və həmin əməliyyatlar qeyri-kommersiya xarakterli daşıyır.

- Müəssisə tərəfindən KİV məhsullarının (qəzet və jurnalların) alınması ilə bağlı xərclər.

Elə müəssisələr vardır ki, ölkədə gedən siyasi, iqtisadi və ictimai prosesləri izləmək və tanış olmaq üçün müəyyən sayda qəzet və jurnallara abunə olurlar. Lakin bu KİV məhsullarının ön azı işçilərin maarifləndirilməsinə və bilgilərinin artırılmasına xidmət etdiyini nəzərə alsaq belə, həmin qəzet və jurnallardan istifadə işçinin məariflənməsinə xidmət edən şəxsi istehlakıdır və bu xərc KİV məhsullarından istifadə edən fərdi (bir kadr hazırlığı kimi) istehlakı ilə bağlı xərc kimi qiymətləndirilir.

- Mühafizə, zövq oxşama və dekorasiya məqsədləri ilə əlaqədar canlı heyvanların və bitkilərin saxlanması xərcləri.

- Müəssisə rəhbərinə və digər işçilərə məxsus mobil telefonun (müəssisənin balansında olmayan telefonun), o cümlədən müəssisənin fəaliyyəti ilə əlaqədar istifadəsi zamanı telefon abunə və danışıq haqlarının ödənilməsi.

- Müəssisənin məqsədləri üçün istifadə olunan, lakin icarə müqaviləsi bağlanmadan işçinin şəxsi nəqliyyat vasitəsinə sərf olunan bütün xərclər (yanacaq və digər).

- Təsisçilərə hesablanmış dividendin məbləği.

- Xalis mənfəətdən fondlara ayırmaqlar.

- Mülkiyyətdə olmayan icarəyə götürülmüş əmlakın (lizin predmeti istisna olmaqla) təmiri üzrə çəkilən xərclər.

- Qrant vəsaiti hesabına layihələrin yerinə yetirilməsi ilə bağlı olan xərclər. Qrant - öz konkret məqsədlərinə istifadə edilməsi üçün alınan pul və digər maddi formada alınan (verilən) yardımdır. Qrant vəsaitinin sahibkarlıq, yaxud mənfəət əldə edilməsi məqsədilə istifadə edil-məsi qanunvericiliklə qadağan edildiyi üçün həmin xərclərin gəlirdən çıxılma xərclərə aidiyyəti ola bilməz.

- Alıcı və sifarişçilərə malların (işlərin, xidmətlər) təqdim edilməsi ilə əlaqədar olmayan ümidsiz debitor borc məbləğləri (məsələn, əvvəllər pul formasında borc verilmiş, lakin hazırda alınması ümidsiz hala gələn və-tilmiş borclar).

Davamı növbəti sayımızda

Nağdsız ödənişlər sahəsində stimullaşdırıcı tədbirlər

Azərbaycanda nağdsız əməliyyatların həcmünün artması məqsədilə banklar tərəfindən müxtəlif stimullaşdırıcı kampaniyalar həyata keçirilir.

Cari ilin əvvəllərindən başlayaraq yeni kart məhsullarının buraxılması və xidmətlərin hazırlanması işi sürətləndirilib, vətəndaşların və ticarət şəbəkələrinin kartlardan istifadəyə marağının artması üçün yeni layihələrə start verilib.

Bu layihələrin əsas üstünlüyü ticarət obyektləri ilə vətəndaşlar arasında təmasları gücləndirməkdir. Bir çox güzəştləri nəzərdə tutan və il ərzində aparılması planlaşdırılan kampaniyanın başlıca məqsədi vətəndaşları kartlar vasitəsilə daha çox ticarət əməliyyatları həyata keçirməyə həvələndirməkdir. Kartlar müştərilərin ucuz qiymətə məhsul almasını təmin edir, onların bazarlara getmədən yaxınlıqdakı iri marketlərdən, mağazalardan rahat və asan alış-veriş etməsinə imkan verir.

Mərkəzi Bankın (MB) İdarə Həyəti sədrinin birinci müavini Alim Quliyevin sözlərinə görə, stimullaşdırıcı kampaniyaların, lotereya oyunlarının, müxtəlif uduşlu aksiyaların və digər layihələrin sayının artması bankların nağdsız ödənişlər bazarının canlanmasında aktivliyinin göstəricisi hesab edilə bilər. Nağdsız bazarın təhlilinə nəticələri göstərir ki, ölkə miqyasında nağdsız hesablaşmaların həcmünün artırılması, maliyyə vasitəçiliyində innovasiyaların tətbiqinin genişləndirilməsi məqsədilə bankların iştirakı ilə müxtəlif tədbirlərin həyata keçirilməsi öz bəhrəsini verməkdədir.

Mərkəzi Bank ötən ildən başlayaraq kommersiya banklarını bu cür sti-

mullaşdırıcı kampaniyaların sayının artırılmasına təşviq etmək və yeni layihələrə başlamağa həvələndirmək məqsədilə müxtəlif nominasiyalar müəyyən-lənmişdir. «Nağdsız ödənişlər üzrə lider bank», «Elektron bankçılıq xidmətlərində lider bank», «Təsərrüfat subyektlərində nağdsız ödənişlər üzrə lider bank» və «Elektron ticarətin inkişafında lider bank» nominasiyaları üzrə keçirilən müsabiqələr bu sahədə öz bəhrəsini verib. 2015-ci ilin birinci

dard», «PaşaBank», «Naxçıvanbank», «NikoilBank» və «Bank Silk Vey») fəaliyyətləri yüksək qiymətləndirilib.

Mərkəzi Bank 2015-ci ilin qarşıdakı aylarında ölkədə nağdsız ödənişlərin inkişafı və elektron ödəniş xidmətlərinin istifadəsinin kütləviləşdirilməsi istiqamətində bank sektoru ilə birgə aktiv fəaliyyətini davam etdirəcəyini bəyan edib. İlin sonuna kimi innovativ ödəniş texnologiyalarının tətbiqinin genişləndirilməsi və yeni ödə-

rübünün yekunlarına əsasən, «Elektron bankçılıq xidmətlərində lider bank» nominasiyası üzrə «Bank Respublika», «Təsərrüfat subyektlərində nağdsız ödənişlər üzrə lider bank» nominasiyası üzrə «Bank of Baku» qalib olub. Beynəlxalq Bank isə «Elektron ticarətin inkişafında lider bank» nominasiyası üzrə ilk yerə layiq görülüb. Eyni zamanda, prosedə daha fəal olan bankların (AGBank, «AtaBank», «YapıKrediBank Azərbaycan», «Dəmirbank», «AccessBank», «Bank Stan-

niş hollərinin istifadəsinin kütləviləşdirilməsi məqsədi ilə əlavə nominasiyalar müəyyən-lənmişdir. «Təməssiz POS-terminal infrastrukturuna üzrə lider bank» və «Təməssiz ödəniş kartları üzrə lider bank» adlı iki yeni nominasiyanın elan edilməsi nağdsız ödənişlər bazarında bankların həm sayının artmasına, həm də onların kart biznesi üzrə təsərrüfat subyektləri ilə daha sıx əməkdaşlıq etməsinə şərait yaradacaq.

Elbrus CƏFƏRLİ

Devalvasiya kapital bazarına təsirsiz ötürməyib

Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsinə (QKDK) birinci rübün yekunlarına həsr olunmuş geniş kollegiya iclası keçirilib. Komitənin mətbuat xidmətinin məlumatına görə, QKDK-nin sədri Rüfət Aslanlı dünya bazarının dəftin qiymətinin aşağı düşməsinin qlobal iqtisadiyyata sıx inteqrasiya olunmuş Azərbaycanın xarici valyuta gəlirlərinə təsir etdiyini, bununla yanaşı, ölkənin maliyyə sektorundakı fəaliyyətində fərqli aspektlərin müşahidə edildiyini və bu sferada artımın təmin olunması üçün monetar siyasətdə dəyişikliklərin zəruriliyini qeyd edib.

Komitə sədri ölkənin maliyyə sektorunda baş verən devalvasiya siyasətinin kapital bazarlarındakı aktivliyə təsirsiz ötürmədiyini vurğulayaraq, bazardakı əməliyyatların sayında 22%-lik artım müşahidə edildiyini, invest-

torların uzunmüddətli aktivlərə, bazarla likvidliyi təmin olunan korporativ istiqrazlara marağının azaldığını bildirib. Bazaradakı törəmə alətlərin ticarətində artımın 4 milyard manatı üst-tələyərek birinci rübdə bazaradakı ticarətin 80%-ni təşkil etdiyi diqqətə çatdırılıb, növbəti rübdə də bu proseslərin davam edəcəyi və kapital bazarlarının dayanıqlılığının qorunması üçün lazım olan əlavə tədbirlərin mütəmadi diqqət mərkəzində saxlandığı qeyd edilib.

R.Aslanlı Azərbaycan hökumətinin bütün sahələrdə olduğu kimi, maliyyə sferasında da uzunmüddətli proqnozlarının özünü doğrultduğunu, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə təsdiq edilmiş «2011-2020-ci illərdə Azərbaycan Respublikasında qiymətli kağızlar bazarının inkişaf-

fı» Dövlət Proqramında nəzərdə tutulmuş tədbirlərin düzgün icrası nəticəsində dünya iqtisadiyyatında müşahidə olunan mənfə tendensiyaların ölkənin maliyyə bazarlarına az təsir göstərdiyini vurğulayıb: «Kapital bazarı üzrə yeni hüquqi mühitin yaradılmasını labüd edən «Qiymətli kağızlar bazarı haqqında» qanun layihəsi birinci oxunuşda Milli Məclisin plenar iclasında qəbul edilib. Bu qanun qəbul edildikdən sonra institusional tədbirlərin gücləndirilməsi çərçivəsində maliyyə vasitəçilərinin restrukturizasiyası, həmçinin depozitar və klirinq sistemlərinin yeni hüquqi mühitdə fəaliyyət göstərməsi kimi tədbirlərin həyata keçirilməsi istiqamətində zəruri addımlar atılacaq».

AYTƏN

vergi təqvim

MAY						
I	II	III	IV	V	VI	VII
				1	2	3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

Qeyd: Verginin ödənilmə və bəyannamənin verilmə müddətinin sonuncu gününə təqvimdə göy rənglə seçilmişdir. Həmin gün istirahət və ya bayram gününə düşdüdə halda, növbəti iş gününə keçirilmişdir.

Ödənilən vergi:

15 may - «(5)» və «6».
20 may - «(1-1)», «3», «4», «8», «10.1», «10.2» və «10.3».

«(1-1)» - Gəlir vergisi (xüsusi notariuslar üzrə): Xüsusi notariusların gəlir vergisi üzrə hesabat dövrü rübdür.

Xüsusi notariuslar tərəfindən hər ay ərzində aparılan notariat hə-rəkətlərinə, habelə notariat hə-rəkətləri ilə əlaqədar göstərilən xidmətlərə görə alınan haqlardan (xərclər nəzərə alınmadan) 10 faiz dərəcə ilə gəlir vergisi hesablanmalı, hesablanmış vergi məbləği isə növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməlidir.

«3» - Əlavə dəyər vergisi: ƏDV üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. ƏDV ödəyən vergi ödəyicisi ƏDV-nin bəyannaməsini hər hesabat dövrü üçün hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq qeydiyyatda olduğu vergi orqanına verir və vergini dövlət büdcəsinə ödəyir.

«4» - Aksiz vergisi: Aksizlər üzrə hesabat dövrü təqvim ayıdır. Aksizli mallar istehsal edildikdə hər hesabat dövrü üçün vergi tutulan əməliyyatlar üzrə aksizlər

hesabat dövründən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödənilməli və vergi orqanına bəyannamə verilməlidir.

«5» - Əmlak vergisi: Əmlak vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər cari vergi ödəmələri kimi hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq əvvəlki ildəki əmlak vergisinin 20 faiz həcminə dövlət büdcəsinə vergi ödəyirlər. Əvvəlki hesabat ilində əmlak vergisi ödəyicisi olmayan və növbəti ildə bu verginin ödəyicisi olan, habelə yeni yaradılan və əmlak vergisi ödəyicisi olan hüquqi şəxslər əmlakın əldə edildiyi rübdən sonra hər rübün ikinci ayının 15-dən gec olmayaraq həmin əmlaka görə hesablanmalı olan illik əmlak vergisi məbləğinin 20 faiz miqdarında cari vergi ödəmələrini həyata keçirirlər. Cari vergi ödəmələri vergi ili üçün vergi ödəyicisindən tutulan verginin məbləği-nə aid edilir.

«6» - Torpaq vergisi: Torpaq

vergisini üzrə hesabat dövrü təqvim ilidir. Müəssisələr torpaq sahəsinin ölçüsünə və torpaq vergisinin dərəcələrinə əsasən torpaq vergisini illik olaraq hesablayır və may ayının 15-dən gec olmayaraq hesablamaları vergi orqanına verir.

«8» - Mədən vergisi: Mədən vergisi üzrə hesabat dövrü təqvim ayı sayılır. Mədən vergisinin ödəyicisi hesabat ayı üçün faydalı qazıntıların çıxarıldığı aydan sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq vergini ödəyir və bəyannamə verir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materialları üzrə mədən vergisi yerli (bələdiyyə) büdcəyə ödənilir və bələdiyyələrə mədən vergisinin bəyannaməsi verilir. Yerli əhəmiyyətli tikinti materiallarına kəpik-kirəmit gilləri, tikinti qumları, çınqıl xammalı aid edilir.

«10.1» - Muzdlu işlə əlaqədar ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Muzdlu işləyən fiziki şəxslərə ödəmələr verən hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar muzdlu işləyən fiziki şəxslərin hesablanmış

aylıq gəlirinə gəlir vergisini hesablamalı və hesablanmış məbləği növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

«10.2» - Ödəmə mənbəyində tutulan digər vergilər: Hüquqi şəxslər və fərdi sahibkarlar qeyri-dövlət pensiyaları və ödəmə mənbəyində vergiyə cəlb olunan digər ödəmələri verərək bu gəlirlərdən vergini tutmalı, tutulmuş məbləği gəlirin ödənilməsi rübdən sonrakı ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə köçürməlidir.

«10.3» - Sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə ödəmə mənbəyində tutulan vergi: Həyatın yığım sığortası və pensiya sığortası üzrə bağlanmış sığorta müqaviləsinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, sığorta haqları ödəyən sığortaçılar fiziki şəxslərin hesablanmış aylıq gəlirinə gəlir vergisi hesablamalı və hesablanmış vergini növbəti ayın 20-dən gec olmayaraq dövlət büdcəsinə ödəməlidir.

beynəlxalq panoram

İran vergi qaçaqçılığında milyardlarla dollar itirir

Vergilər tam ödənilmədiyinə görə, İran büdcəsinin illik itkiləri 12 milyard dollardan 20 milyard dollara qədər təşkil edir. Dövlət Vergi Xidmətinin rəhbəri Əli Əsgərinin sözlərinə görə, hökumət son zamanlar ölkədə müşahidə olunan kütləvi vergi ödəməmələri hallarını aradan qaldırmaq niyyətindədir: «Vergi daxilolmaları bu gün büdcə gəlirlərinin təxminən 50%-ni təşkil edir. Lakin yeni maliyyə ilində hökumət vergi daxilolmalarının büdcə payını 60%-ə qədər artıracağı nəzərdə tutur». Xidmət rəhbəri vurğulayıb ki, İran iqtisadiyyatının neftin qiymətindən asılılığını azaltmaq üçün vergi yığımlarının artırılması zəruridir. İranın ali lideri Əli Xamneyi

ölkə vətəndaşlarını vergi orqanları ilə fəal əməkdaşlığa çağırır. O, qeyd edib ki, vergilərin azaltmaq üçün vergi yığımlarının artırılması zəruridir. İranın ali lideri Əli Xamneyi

Azərbaycan beynəlxalq indekslərdə

Azərbaycan iqtisadiyyatının dünya iqtisadiyyatının tərkib hissəsinə çevrilməsi, qloballaşan dünyada özünə layiqli mövqə tutması bir çox beynəlxalq təşkilatların və iqtisadi qurumların daim diqqət mərkəzindədir. Odur ki, Azərbaycan iqtisadiyyatının indeks göstəricilərinin təhlili və dinamikasının izlənməsi geniş maraq doğurur.

Qloballaşma indeksi

İsveçrənin Sürix şəhərindəki "Konjunkturforschungsstelle" Elmi Tədqiqat İnstitutunun həyata keçirdiyi "Qloballaşma indeksi", Azərbaycan da daxil olmaqla, 207 ölkəni əhatə edir və 2002-ci ildən tərtib olunur. Aparıcı beynəlxalq ekspertlərin fikrincə, qloballaşma qitələrarası məsafələrdə faktorlar arasında insanların, informasiya və ideyaların, kapital və malların sərbəst hərəkətinə əsaslanan əlaqələr şəbəkəsinin yaranmasını nəzərdə tutur və burada əsasən üç sahəni əhatə edir.

turizmin səviyyəsi, hökumətin işçilərin aldığı və göndərdiyi transfertlərin ÜDM-də payı ilə ölçülür. b) İnformasiya axını informasiya, bilik və dünyagörüşünün potensial yayımını əhatə edir (100 nəfər üçün internet istifadəçilərinin sayı, televiziya olan evlər və ölkədə satılan xarici qəzet-jurnalların ÜDM-də payını əhatə edir. c) Mədəniyyətin və ideyaların, kapital və malların sərbəst hərəkətinə əsaslanan əlaqələr şəbəkəsinin yaranmasını nəzərdə tutur və burada əsasən üç sahəni əhatə edir.

nilon ölkə üçün nümunə ola bilər. İndeks hesablanarkən Adam Smitin "Xalqların sərvəti" əsərindəki prinsip - "fərdin iqtisadi maraqlarının təmin olunması üçün vacib olan amillər" əsas götürülür. İndeks 186 ölkə üzrə 4 əsas qrupa bölünmüş 10 göstəricinin təhlili ilə hesablanır. Bunlara a) Hüquqi qaydalar (əmlak hüquqları, korrupsiyadan azad olma); b) Hakimiyyətin məhdudlaşdırılması (fiskal azadlıq, hökumət xərcləri); c) Tənzimlənmənin səmərəliliyi (biznes azadlığı, əmək azadlığı, pul azadlığı); e) Açıq bazarlar (ticarət azadlığı, investisiya azadlığı, maliyyə azadlığı) aiddir. "İqtisadi azadlıq indeksi-2014" hesabatı üzrə Azərbaycan iqtisadiyyatının balı 61,3-dür və bu göstəriciyə əsasən ölkəmiz 186 dövlət arasında 81-ci yerdədir. 2013-cü illə müqayisədə

Yaponiyada istehlaka vergi artırılacaq

Maliyyə naziri Taro Aso hökumətin 2017-ci ilin aprelindən istehlaka vergi artırmaq barədə qərarında ısrarlı olduğunu təsdiq edib: «İqtisadiyyatın durumundan asılı olmayaraq, 2017-ci ilin aprelindən istehlaka vergi 10%-ə qədər qaldırılacaq». Bununla yanaşı, qeyd edilib ki, Yaponiya büdcəsi «fövqəladə ağır» vəziyyətdədir və dövlət borcu ÜDM-in həcmi azı iki dəfə üstələyir. Nazirin sözlərinə görə, Yaponiya hökuməti 2020-ci ildə büdcənin profisitinin bərpasına nail olmaq niyyətindədir. Hökumət cari ilin yayında büdcə konsol-

idasiyasına dair konkret planlarını açıqlayacaq. Beynəlxalq Valyuta Fondunun məlumatlarına görə, 2014-cü ildə Yaponiyanın büdcə kəsiri ÜDM-in 7,1%-ni təşkil edib. Proqnozlara görə, həyata keçirilən tədbirlər nəticəsində 2019-cu ildə büdcənin mənfəi saldosu ÜDM-in 4,7%-ə qədər azalacaq. Bununla belə, bu göstərici dünyanın inkişaf etmiş ölkələri arasında yenə də ən zəif göstərici olaraq qalacaq. Yaponiya, demək olar ki, büdcə xərclərinin dördübirini (2015-ci maliyyə ilində 24,3%) dövlət borcuna yönəldir.

Latviyada ərzaq məhsullarına ƏDV azaldılmayacaq

Nazirlər Kabineti ərzaq məhsullarına əlavə dəyər vergisinin aşağı dərəcəsinin tətbiqi haqqında qanun layihəsini geri qaytarıb. Hökumət bunu bu vergi növünün dövlət büdcəsinə maliyyə təsirləri ilə izah edib. ərzaq məhsullarına ƏDV-nin azaldılması 2016-cı ilin büdcə layihəsi çərçivəsində də baxılmıyacaq. Bu barədə Baş nazir Laymdota Strauyuma

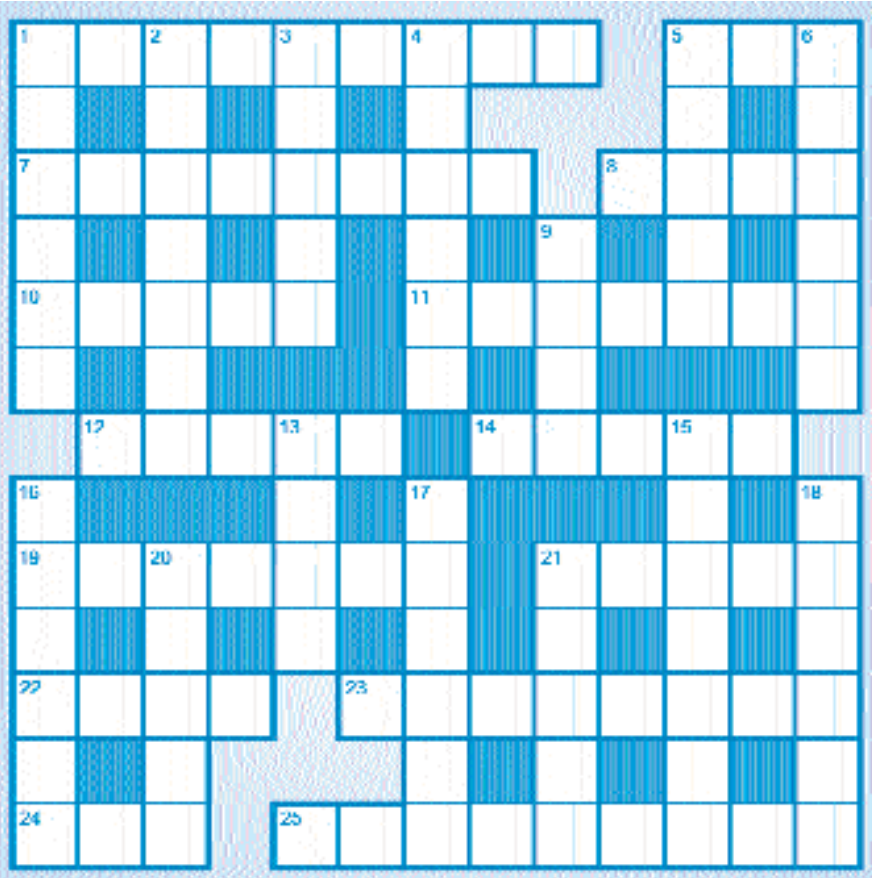
bildirib. Bununla belə, təklif təməmlilə gündüldən çıxarılmayacaq və hökumət alternativ həll yolları axtaracaq. Maliyyə Nazirliyinin hesablamalarına görə, ərzaq məhsullarına ƏDV-nin dərəcəsinin 21%-dən 12%-ə qədər azaldılması təkcə bu il ərzində dövlət büdcəsində 194,8 milyon avro vəsaitin itirilməsi demək olardı. Latviya İşgöçürənlər Konfederasiyası ölkənin hazırkı maliyyə vəziyyətini nəzərə alaraq, ƏDV-nin aşağı salınması məsələsinə bir müddət sonra yenidən qayıtmağın mümkünlüyünü qeyd edib. ərzaq istehsalı müəssisələr federasiyası isə Maliyyə Nazirliyinin hesablamaları ilə razı deyil. Federasiyadan bildiriblər ki, Maliyyə Nazirliyinin mövqeyi subyektivdir və aparılan tədqiqatlara görə, ərzaq məhsullarına ƏDV-nin aşağı salınması kölgə iqtisadiyyatının payını 8% azalda bilər. Qeyd edilməlidir ki, Rusiya bir sıra Avropa Birliyi ölkələrindən (o cümlədən Latviyadan), ABŞ, Avstraliya, Kanada və Norveçdən bəzi ərzaq məhsullarının idxalına embarqo tətbiq edib. Belə məhsullara mal, donuz və quş ət, tərəvəzlər və meyvələr, balıq, pendir, süd və süd məhsulları aiddir. Yerli istehsalçılar vəziyyətdən çıxış yolu kimi Latviyada ərzaq məhsullarının istehlakının artırılması məqsədilə bu məhsullara ƏDV-nin dərəcəsinin azaltmağa çalışırlar.

1) **İqtisadi qloballaşma** - maliyyə, kapital və xidmətlərin uzunmüddətli axınının səviyyəsi öz növbəsində iki istiqamətə ayrılır: a) ticarət, xarici birbaşa investisiyalar, portfel investisiyaları haqqında məlumatlar və b) gizli idxal baryerləri, tarif dərəcələri, beynəlxalq ticarət vergiləri və s. 2) **Siyasi qloballaşma** - ölkə hakimiyyətinin dünya siyasəti ilə diffuziyasıdır. Buraya ölkədəki xarici səfirliklər, beynəlxalq təşkilatların nümayəndəliklərinin sayı, ölkənin üzv olduğu beynəlxalq təşkilatların sayı daxildir. 3) **Sosial qloballaşma**. Bu da üç istiqamətdə təhlil edilir: a) Şəxsi əlaqələr - bu, müxtəlif ölkələrdə yaşayan əhali ilə əlaqələr (telekommunikasiya trafikləri - bir şəxs üçün dəqiqədə beynəlxalq danışıq və ya digər əlaqə), deksi üzrə Azərbaycan 207 ölkə arasında 86-cı yerdə olmuşdur. Ölkəmiz MDB üzvlərindən Qırğızıstan, Belarus, Ermənistan, Tacikistan, Türkmənistan və Özbəkistanı qabaqlamışdır. **İqtisadi azadlıq indeksi** "Heritage Fondu" və "Uollstrit jurnal"ın həyata keçirdiyi "İqtisadi azadlıq indeksi" 186 ölkəni əhatə edir. İndeksin 20 illik tarixi ərzində Azərbaycan iqtisadi azadlıq səviyyəsini əhəmiyyətli dərəcədə artıraraq ilk dəfə 2014-cü ilin indeksində "orta azad" iqtisadiyyata malik hesab edilmişdir. Bir sıra dərindən iqtisadi islahat tədbirləri ölkənin hazırkı səviyyəyə yüksəlməsinə imkan vermişdir. 10 iqtisadi azadlıq göstəricilərinin 9-u üzrə 10 və daha çox bal artımı əldə edən Azərbaycanın ümumi 31,3 bal artımı istə-

Azərbaycan iqtisadiyyatının azadlıq balı 1,6 vahid artmışdır. Respublikamız Asiya-Sakit okean regionu üzrə 42 dövlət arasında 13-cüdür. Ölkəmizdə biznes azadlığı göstəricisi 73,5% təşkil edir. Hesabatda qeyd olunduğu kimi, Azərbaycanda biznesə başlama daha da asanlaşmışdır. Tələb olunan prosedurların sayı 6-ya endirilmişdir və minimum kapital tələb olunmur. Lakin müvafiq icazələrin alınması müddəti 150 gündən çox çəkir. Azərbaycan da fiskal azadlıq göstəricisi 88,1%-dir. Ölkədə fiziki şəxslərin gəlir vergisinin ən yuxarı dərəcəsi 25%, mənfəət vergisinin dərəcəsi isə 20% təşkil edir. Digər vergilərə əlavə dəyər vergisi və əmlak vergisi daxildir. Hesabatda qeyd olunur ki, Azərbaycanda ümumi vergi yükü 12,8% təşkil edir.

Rubrika üçün materialları Vergi siyasəti və strateji araşdırmalar Baş İdarəsi təqdim edib

krossvord

Yuxarıdan aşağı: 1.RF-nin Orenburq vilayətində çay; 2.«İtkin gəlin» filmində (1994) Əbdül obrazını candlandıran aktyorun adı; 3.Bütün vəziyyətlərdə dəyişməyən, həqiqətin pozulmazlığı üçün qəbul edilmiş müddəa, anlayış; 4.Qədim fransız xalq rəqsi; 5.Tanrının mövcudluğunu və kainatın onun tərəfindən yaradıldığını etiraf edən, lakin Tanrının insanlara və təbiətə müdaxiləsini, dinlərin Tanrı tərəfindən yaradılmasını inkar edən təlim; 6.Respublikamızda strateji əhəmiyyətli ASC-nin adı; 9.Azərbaycan dilində bəzi alınma sözlərdə işlədilən, latınca «su» mənəsi daşıyan hissə; 13.Türkcə ana; 15.Sənədin, qərarın və ya fəaliyyətin mümkün bir neçə formasından biri. Həmçinin hansısa sözün, cümlənin formalarından biri; 16.İspaniyada liman və şəhər. Həmçinin eyniadlı desert şərabı; 17.Lerik rayonunda kənd; 18.Rusiya Federasiyasının Kemerevo vilayətində şəhər; 20.Qiymətin, tarifi, ödəniş məbləğinin dəqiq müəyyənləşmiş və yaxud müəyyənləşdirilmiş səviyyəsi; 21.Fransanın qərbində tarixi ərəzi. **Soldan sağa:** 1.Sovet dövründə ən populyar ticarət mərkəzləri; 5.Rəqəm (rusca); 7.10-cu əsrə Azərbaycanın yaranan əlifba; 8.Paytaxtımızın Xəzər rayonunda qəsəbə; 10.Çiçəklili bitkilərin inkişafında əsas rol oynayan müstəqil çoxalma orqanı; 11.Arkktik bölgədəki dörd ölkəyə yayılmış xalq; 12.Öz həcmi, diapazon böyüklüyü, imkanları və tembr rəngarəngliyinə görə seçilən klavirli-nəfəslı musiqi aləti; 14.Yağda qovrulmuş un və doşabdan, bəzən də baldan, şəkərdən bişirilən Şorç şirniyyatı; 19.Altay diyarında

Tərtib etdi: Rafael

Qəzetimizin ötən nömrəsində getmiş krossvordun cavabları:

Yuxarıdan aşağı: 1.Maqiya; 2.Seliqer; 3.Ofset; 4.Çakov; 5.Persi; 6.İndeks; 9.Zebu; 13.Qulu (Əsgərov); 15.Ammonal; 16.Füzuli; 17.Eqoist; 18.Fikrət (Əmirov); 20.Bradi; 21.Ştamp. **Soldan sağa:** 1.Mastodont; 5.Psi; 7.Gülüstan; 8.«Trud»; 10.Yaqut; 11.Obelisk; 12.Praqa; 14.«Muğan»; 19.Üçbulaq; 21.Şəmsi (Bədəlbəyli); 22.Ucar; 23.Dizayner; 24.İsi; 25.Avtopilot.

idman

«Tour d'Azerbaidjan-2015»ə hazırlıq işləri yekunlaşır

Aprelin 26-da «Baku-2015» ilk Avropa Oyunları üçün inşa edilmiş BMX stadionunun hazırlığını yoxlamaq məqsədilə sınaq xarakterli yürüş təşkil olunmuşdur. Yürüş zamanı Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyasının vitse-prezidenti Sahib Ələkbərov jurnalistlərin suallarını cavablandırır.

Federasiya rəsmisi bildirdi ki, daha əvvəl ABŞ-ın məşhur BMX ustalarından olan Barri Nobles yeni stadionu sınaqdan keçirib və müsbət fikirlər səsləndirib: «Bu gün isə Almaniya, Rusiya və Latviyadan olan idmançılar da stadionu sınaqdan keçirdilər və öz razılıqlarını ifadə etdilər. Bu idman obyektinə növbəti MDB-də, ümumiyyətlə, Avropada tikilmiş ən gözəl BMX stadionlarından biridir. Güman edirəm ki, yeni inşa

olunan arena Azərbaycanda bu idman növünün inkişafına öz müsbət təsirini göstərəcəkdir».

Sahib Ələkbərov qeyd edib ki, stadionun yerləşdiyi ərazidə abadlıq işlərinin aparılması haqda ilk dəfə ulu öndər Heydər Əliyev göstəriş verib: «Bu ərazidə daha əvvəl daş karxanası yerləşirdi. Ötən əsrin 70-ci illərində ulu öndər Heydər Əliyev burada abadlıq işlərinin aparılmasına və ərazidə park salınmasına göstəriş vermişdi. Daha sonra isə Prezident İlham Əliyevin göstərişi ilə bura idman şəhərciyinə çevrilib. Burada 4 marşrut üzrə velosipedçilərin yarış və məşq keçməsi üçün lazımı şərait var. İşlərin başa çatmasına çox az qalıb. Yaxın bir neçə gün ərzində arena tam hazır olacaq. Azərbaycan velosipedçiləri fəxr edə bilər ki, belə gözəl bazaya sahibdirlər. Bu, onların inkişafına müsbət təsir göstərəcəkdir».

Federasiyanın vitse-prezidenti «Tour d'Azerbaidjan-2015»in 6-10 may tarixlərində keçiriləcəyini bildirdi: «Bu yarış ölkəmizdə böyük ərazini əhatə edir, marşrut üzərində 10 rayon və şəhər var. Möhtəbər yarış üçün hər şey hazırdır. Avropalı televiziya tamaşaçıları bu yarışın 3 mərhələsinə «Eurosport» kanalı vasitəsilə canlı tamaşa edə biləcəklər. Ölkəmizdə isə «Tour d'Azerbaidjan-2015»in bütün mərhələlərini «İdman Azərbaycan» telekanalı vasitəsilə canlı yayımda izləmək mümkün olacaq», - deyir o bildirib.

«ShamkirChess 2015» superturnirinə yekun vuruldu

Şamkirdə Avropa çempionu, qrossmeyster Vüqar Həşimovun xatirəsinə həsr olunmuş ikinci beynəlxalq şahmat turniri başa çatıb. Yekun turda Azərbaycan qrossmeysteri Rauf Məmmədovu məğlubiyyətə uğradan Norveç şahmatçısı, hazırkı dünya çempionu Maqnuş Karlsen memorialın qalibi adını qazanıb.

Qeyd edək ki, yekun partiyada Maqnuşu heç-heçə nəticə də qane edirdi. Lakin norveçli şahmatçı bu hesabla razılışmayaraq oyunu qələbəyədək davam etdirib və qarşılaşmanın 35-ci gedində inamlı qələbə qazanıb.

Beləliklə, 9 mümkün xaldan 7 xal toplayan dünya çempionu ikinci dəfə superturnirin qalibi olub. Turun sonuncu oyununda italyan Fabiano Karuana və on beşinci dünya çempionu hindistanlı Vişvanatan Anand arasında keçirilən qarşılaşma heç-heçəyə başa çatıb. Beləliklə, V.Anand 6 xalla ikinci, amerikalı qrossmeyster Uesli So isə üçüncü

yeri tutub.

Xatırladaq ki, «ShamkirChess 2015» superturnirinin mükafat fondu 100 min avro təşkil edir.

Fransada Azərbaycan velosipedçisinin uğuru

Azərbaycanın kontinental velosiped komandası «Synergy Baku» Fransada keçirilən Beynəlxalq Velosipedçilər İttifaqının 2.2 kateqoriyalı «Le Tour de Bretagne» veloyürüşündə mübarizə aparır.

Azərbaycan Velosiped İdmanı Federasiyasının verdiyi xəbərə görə, 7 mərhələli yarışın 172 kilometrlik ikinci etapi komandamızın üzvü Matey Müqerlinin qələbəsi ilə yadda qalıb. Məsafəni 3 saat 53 dəqiqə 52 saniyəyə başa vuran velosipedçimiz finişə ondan sonra keçən pelotonu 2 saniyə qabaqlayıb. Pelotonun içərisində olan digər təmsilçimiz Maksim Averin fotofinişə əsasən 5-ci yeri tutub.

«Synergy Baku»nun heyətində bu ilin əvvəlindən etibarən çıxış etməyə başlayan Sloveniya çempionu Matey Müqerlinin mayın 6-10-da keçiriləcək «Tour d'Azerbaidjan-2015» veloyürüşündə də iştirakı planlaşdırılır.

mozaika

«Hər kağızı bir yarpağa dəyişək»

layihə

IDEA İctimai Birliyi və Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Vətəndaşlara Xidmət və Sosial İnnovasiyalar üzrə Dövlət Agentliyinin martın 18-də start verdiyi «Hər kağızı bir yarpağa dəyişək» layihəsi ictimaiyyət tərəfindən geniş şəkildə dəstəklənməkdədir.

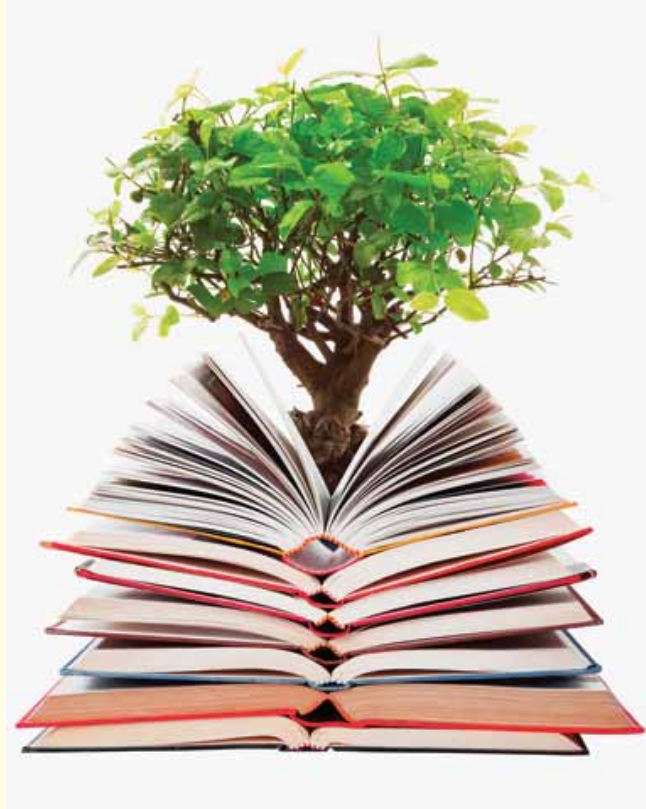
Layihənin cəmi bir neçə həftə əvvəl başlanmasına baxmayaraq, bir çox dövlət qurumları, özəl təşkilatlar və vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri kağız təhvil verilməsi prosesində fəallıq nümayiş etdirirlər.

«Hər kağızı bir yarpağa dəyişək» layihəsinə uyğun olaraq, ölkə ərazisində bütün «ASAN xidmət» mərkəzlərində istifadə olunmuş kağız məmulatlarının yığılması üçün xüsusi konteynerlər quraşdırılıb.

Həmçinin, layihə çərçivəsində 300 kiloqramdan artıq kağız tullantılarının səyyar qaydada toplanılması üçün xüsusi nəqliyyat vasitələrinin göndərilməsi təmin oluna bilər. İstifadə olunmuş kağız məmulatlarını səyyar qaydada təhvil vermək üçün bu məqsədlə yaradılmış xüsusi «qaynar xətt»ə əlaqə saxlamaq mümkündür (108 və ya 4976316).

Layihənin məqsədi kağız israfını azaltmaq və təkrar emal təşviq etmək yolu ilə ağacların qorunmasına, təbiətin mühafizəsinə və ekoloji balansın saxlanılmasına nail olmaqdır. Digər tərəfdən, layihə respublikamızın ətraf mühitinin çirklənməsinin qarşısını almağı və tullantıların düzgün idarə olunmasını təşviq etməyi hədəfləyir.

IDEA İctimai Birliyi dövlət qurumlarını, qeyri-hökumət təşkilatlarını və vətəndaşları ətraf mühitin mühafizəsi naminə «Hər kağızı bir yarpağa dəyişək» layihəsində iştirak etməyə dəvət edir.

Meşələrin məhv edilməsinə görə...

tabiat

masının əsas səbəbi yanğınlardır. Özü də çox vaxt bu yanğınlar insanın təqsiri üzündən baş verir. Bundan başqa, ağacların sayına sənaye üsulu ilə oduncaq tədarük edilməsi, meşə massivlərinin kənd təsərrüfatı üçün istifadə məqsədilə təmizlənməsi, sənaye tullantıları və SES tikintisi zamanı ağacların kəsilməsi, habelə tikinti və faydalı qazıntı hasilatı təsir göstərir.

Qeyd edilir ki, Rusiyada meşələrin bərpasına ən azı 100 il lazımdır. Lakin əksər hallarda məhv olmuş iynəyarpaq ağac növlərinin yerində daha az dəyərli xırdayarpaq ağaclar bitir.

Meşələri sürətlə itirən ölkələrin reytingində RF-dən sonra Kanada (2,4 milyon hektar), daha sonra Braziliya (2,1 milyon hektar) və ABŞ (1,7 milyon hektar) gəlir.

Dünya Resursları İnstitutunun (WRI), Merilend Universitetinin və «Google» şirkətinin birgə tədqiqatının nəticələrinə görə, Rusiya meşələrinin məhv edil-

məsinə görə liderdir: hər il ağacların kəsilməsi və yanğınlar ucbatından Rusiya Federasiyası 4,3 milyon hektar ərazidə meşələrini itirir. Alimlərin qənaətinə görə, bütün dünyada meşələrin məhv ol-

Kiyevdə Səməd Vurğunun şeirləri səsləndirilib

Ukraynanın paytaxtı Kiyev şəhərinin Desnyanski rayonundakı ingilis dili təmayüllü 251 nömrəli ixtisaslaşdırılmış məktəbdə «Dövlətlərin dialoqu: təhsildə tərəfdaşlıq» XII ümumşəhər müsabiqə-festivalının rayon mərhələsi keçirilib. «Kiyev dostluq forumu: Ukrayna - dünya» devida altında təşkil olunmuş bu tədbirdə rayonun səkiz tədris müəssisəsi iştirak edib. Onların arasında Azərbaycan dili və ədəbiyyatının tədris edildiyi 247 nömrəli ixtisaslaşdırılmış məktəb də olub.

Tədbirin aparıcıları Azərbaycandan ətraflı söhbət açıb, ölkəmiz haqqında müxtəlif rəngli slaydlar nümayiş etdiriblər.

Sonra akt zalının səhnəsinə 247 nömrəli məktəbin Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi Səfəyə Naibovanın yetirmələri

çıxıb. Alsu Paşayeva, Günel Əliyeva və Mehdi Abişov Azərbaycanın dövlət bayrağına həsr olunmuş kompozisiya nümayiş etdiriblər. Fatma Oruczadə və Zemfira Hacıyeva Azərbaycan Səfəyə Naibovanın yetirmələri

Vurğunun şeirlərini, valideyn komitəsinin üzvü Ətayə Əkbərova isə Taras Şevçenkodan Azərbaycan dilinə tərcümə etdiyi şeirləri oxuyublar. Tədbirdə Azərbaycan rəqsləri də ifa olunub.

«Zolaqlı ailə» beynəlxalq nəşrdə

incəsənət

Vergilər Nazirliyinin Vergi ödəyicilərinə xidmət idarəsinin İnternet səhifələrinin təşkilatı bölməsinin rəisi Arif Ələkbərin çəkdiyi «Zolaqlı ailə» adlı foto beynəlxalq miqyasda ən populyar nəşrlərdən olan «National Geographic»in Rusiya versiyasında yayımlanıb. Təbiətin qeyri-adi mənzərəsini, rəngarəngliyini əks etdirən bu şəkil Afrikada, Tanzaniyanın şimalındakı «Tarangir» milli parkında çəkilib. Arif Ələkbər foto çəkməyi müstəqil öyrənib, bu sahədə hər hansı təhsil almayıb. Daha çox təbiət

lövhələrini, canlılar aləmini çəkməyə üstünlük verir. Şəkli yayımlayan «National Geographic» 1888-ci ildə təsis edilmiş Milli Coğrafiya Cəmiyyətinin rəsmi nəşridir, bir neçə ölkədə və dildə, o cümlədən Azərbaycan dilində nəşr olunur. Burada daha çox coğrafiyaya, təbiətə, tarixə, elmə və mədəniyyətə dair materiallar verilir.

Xatırladaq ki, Arif Ələkbərin Azərbaycan təbiətinin zənginliklərini əks etdirən foto işləri ilk dəfə «Vergilər» qəzetində təqdim olunub.

Müdrüklər deyib ki...

«Bizim gələcəyimiz indi gördüyümüz işlərdən asılıdır.»

Mahatma Qandi (1869-1948)

